

Thorsdagen den 17 Mars 1870.

Kammaren sammanträdde kl. 10 f. m.

Justerades protokollet för den 7 dennes förmiddagen.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 14 och 15 dennes bordlagda Utlåtande N:o 26, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Sjette Hufvudtitel.

1:sta och 2:dra punkterna.

Biföllos.

3:dje punkten.

Grefve Manderström: Den nu föredragna punkten i Stats-Utskottets föreliggande Betänkande utmärker sig icke genom någon särdeles hållbar logik. Då en motionär inom Andra Kammaren föreslagit, att bergmästaretjensterna i 5:te och 6:te distrikten måtte till en tjänst sammanslås, har Stats-Utskottet deraf hemtat anledning hemställa om indragning af samtliga bergmästaretjensterna. Detta förefaller mig något egendomligt, ty med lika mycket skäl hade ju t. ex. det Utskott, som varit tillsatt för behandling af en inom denna Kammare väckt fråga derom, att Upsala och Stockholms län borde till ett län sammanslås, kunnat med anledning deraf hemställa om indragning af alla landshöfdingeembeten i riket. Utskottet synes mig icke heller hafva så särdeles noga gjort för sig klart, hvari bergmästarnes tjänstgöring består. Så t. ex. förmåler Utskottet, att åtskilliga af de göromål, som vid sednaste reglering af bergsstaten år 1853 blifvit åt bergmästarne uppdragna, numera upphört, och deribland uppgörandet af längder för uppbörden af bergsbrukens riksdagsfullmäktiges arfvoden. Att nämnda uppbörd grundats på dessa längder, är väl troligt, men egentliga ändamålet med längdernas upprättande var dock det, att de skulle tjena såsom vallängder.

Vidare anser Utskottet, att bergmästarnes göromål skulle kunna

till andra tjänstemän öfverlätas, såsom förvaltningen af grufve- och malmöreskassorna, utfärdandet af mutsedlar m. m. Malmöreskassor finnas dock blott i fyra af de nio bergmästaredistriktet, och dessa kassor äro i det hela taget ganska obetydliga samt skötas af två delegare jemte bergmästaren. De torde knappast hafva varit förtjenta att omnämnas, aldra minst i första rummet. Utfärdandet af mutsedlar är i och för sig ett bestyr, som erfordrar föga klyftighet, hvaremot bedömandet af de förhållanden, under hvilka mutsedlar må utfärdas, kräfver speciela insigter hos tjänstemannen. För närvarande har redan kronofogde eller länsman rätt att utfärda mutbevis, men dessa gälla blott för tre månader, hvarefter de förfalla, derest icke mutsedel utfärdas af bergmästaren.

Utskottet förmenar jemväl, att kontrollen öfver bergshandteringen kunde på ett billigare sätt anordnas. I detta afseende vill jag anmärka, att någon "kontroll öfver handteringen" i samma mening som förr, det vill säga beträffande tillverkningsbelopp, produktionsmetoder m. m., ej vidare af bergmästaren utövas.

Emellertid har Utskottet på anförda skäl beslutat hemställa, aningen att bergmästaretjänsterna skulle indragas, eller ock att bergmästaredistriktens antal skulle förminskas.

Hvad nu beträffar den ifrågasatta indragningen af bergmästaretjänsterna, torde jag få erinra, att bergstjänstemän äro behöfliga så länge inmutningsrätten kvarstår och Staten utöfvar tillsyn öfver grufvedriften. Det torde väl icke kunna bestridas, att teknisk insigt är erforderlig för att kunna bedöma, huruvida en mineralfyndighet är hänförlig till dem som, jemlikt 1855 års grufvestadga, äro föremål för inmutning, äfvensom till utrönande vid utmåls bestämmande af grufvans art och fyndighetens gångar eller lager. Men bergmästaren skall icke blott meddela mutsedlar, han skall jemväl öfvervaka grufvedriftens rätta skötande, och i sådant hänseende tillse grufvearbetets ändamålsenliga anordnande till förekommande af "grufstalp" och spilandet af menniskolif, öfvervaka iakttagandet af speciela reglementariska föreskrifter för grufvedriften samt upprätta grufvekartor. Dessutom skall han, när hvilostånd begäres, dels taga direkt befattning dermed och dels meddela utlåtande i dithörande frågor.

Alla dessa åligganden äro i grufvestadgan föreskrifna, och innan indragning af bergmästaretjänsterna kan komma i fråga måste derföre *lagstiftningen* om grufvedriften ändras. Dessutom erfordras bergstjänstemän så länge afrad för bergsbrukseffekter utgår, för verkställande af undersökning i och för skattläggning, äfvensom vid fråga om förlängning af frihetsår, samt för att i vissa fall fördela skogsfångst från grufveskogarne.

Så vidt jag har mig bekant, finnas i alla europeiska länder, der bergsbruk drifves, tjänstemän med befattning, motsvarande bergmästarens, och detta jemväl i de länder, der inmutningsrätt ej är i lag erkänd, utan gruffyndigheterna åtfölja jordeganderätten, såsom fallet är i England. Äfven i Nordamerika har man insett nödvändigheten att tillsätta af staten lönade tjänstemän för att tillse, det grufvorna må skötas på sådant sätt, att icke deras bestånd äfventyras och menniskolif onödigtvis spillas, och i de särskilda stater, der grufve-

drift i betydligare utsträckning idkas. har man derföre anställt så kallade recorders.

Sedan jag nu yttrat mig om den ifrågasatta indragningen, öfvergår jag till frågan om inskränkning af bergmästaredistriktens antal.

Innan den nuvarande indelningen på nio distrikt 1853 bestämdes, hade dåvarande Bergs-kollegium utarbetat ett förslag, enligt hvilket distriktens antal skulle utgöra blott sex, deraf ett skulle omfatta den nordligare delen af riket och ett innefatta den sydligare delen af landet, hvaremot de mellersta länen skulle fördelas på de fyra återstående distrikten. Denna indelning, som synes mig icke hafva bort föranlede annan anmärkning, än att i norra delen af riket afstånden från bergstjenstemännen i vissa fall blefve jemförelsevis stora, vann emellertid icke bruks societetens bifall. Bruks societeten deremot förordade en indelning på nio distrikt och i enlighet med dess önskan verkställde Kongl. Maj:t regleringen. Under sådana förhållanden, och då det är nogsamnt känt, att Statens uppoffringar för bergshandterings befrämjande äro ganska ringa, hvaremot bruks societeten för detta ändamål tillskjuter betydliga medel, tror jag icke, att några egentliga förändringar i distriktindelningen skulle med denna viktiga näringsgrens fördel vara förenliga; och på grund af hvad jag nu haft äran anföra, anhåller jag, att Kammaren behagade afslå Stats-Utskottets ifrågavarande hemställan uti den form, hvaruti densamma nu blifvit framställd.

Herr Heijkensköld: Den motionär, som föranledt Stats-Utskottets ifrågavarande hemställan, inleder sin motion med den anmärkning, att det är honom obekant, huru många af rikets nio bergmästaretjenster kunna anses öfverflödiga. För min del skulle jag, sedan bergstingsrätterna blifvit upphäfdade och bergmästarens domareverksamhet dermed upphört, anse samtliga dessa tjänster öfverflödiga, derest icke bergmästaren numera hade andra värf att sköta, än uppgörande af uppördslängder och förvaltning af kassar. Men så är verkligen förhållandet, ty såsom bergmästarens viktigaste göromål kvarstår tillsynen öfver grufvebrytningen. När fråga är om uppförande af ett hus, då kan man sitta på sitt rum och uppgöra konstruktionen, men annorlunda måste man förfara, då man skall androrna grufvebrytning; och så länge malmerna utgöra grunden för vår jern tillverkning, måste det vara af yttersta vikt, att personer finnas, som förstå huru malmerna skola brytas, och som veta att praktiskt tillgodogöra sina insigter häruti. För närvarande åtnjutes lön på stat af endast nio bergmästare och sex grufveingeniörer. Jag hemställer om, i förhållande till vårt lands utsträckning och tillgång på malmfyndighet, dessa tjenstemäns antal kan anses vara för stort. Må man dessutom besinna, huru ringa utsigt till befordran finnes på en bana, som har endast två tjenstegrader, och hurusom den förutvarande utsigten till befordran minskats, då den högsta platsen som föredragande ledamot af bergs ärendena i Kongl. Kommers-kollegium blifvit tillsatt med en person utanför bergsstaten. Och likväl måste den, som egnat sig åt denna bana, för att förvärfva kompetens, genomgå en lång och dyrbar kurs för de föreskrifna examina och se-

dan genomgå praktiska öfningar vid bergsskolan. Sedan han på så vis grundligt studerat geologi och bergsvetenskap, jemväl praktiskt, och förvärfvat sig skicklighet att förestå grufvetrytning, då hägrar, såsom yttersta målet för hans förhoppningar, en bergmästaretjänst. I denna befattning åligger det honom att öfvervaka, att grufvan brytes på riktigt bergsmannavis. Han skall tillse, att de pelare och de band, som äro afsatta i grufvan, icke må förstöras. Han skall gifva intyg, då grufvegaren begär, att grufvan skall nedläggas, och han skall dervid, framlägga en noggrann utredning om de förhållanden, som kunna tjena till upplysning och gagn för andra, som möjligen tro sig kunna draga mera fördel af grufvan. Dessa med flera förhållanden göra att jag anser bergmästaretjänsterna fortfarande vara ganska nödiga.

Motionären har föreslagit att 5:te och 6:te bergmästaredistriktet skola sammanslås till ett. Emellertid har det 6:te distriktet den största malmuppföring af alla distrikten i riket, och det är derföre antagligt, att grufvornas antal der är särdeles stort och att brytning pågår på många ställen, samt att derföre bergmästaren i det distriktet måste hafva en ganska vidsträckt verksamhet.

På grund häraf och under återopande af de skäl, den föregående värde talaren anført, anhåller jag att förevarande punkt måtte af Kammaren afslås.

Herr Wærn: Sedan Kammaren hunnit genomgå Fjerde och Femte Hufvudtitlarne med alla dess strider, inträder, så till sägandes, ett lugn, då man kommer in på Sjetta Hufvudtiteln, och det är klart, att sinnesstämningen är derefter. Efter de stora och högvigtiga frågorna, som röra landets sjelfbestånd, kommer man nu till ämnen, som afse direkt nytta för landet, och en hvar huser då helt naturligt den önskan, att kunna göra så mycket som möjligt. Men under de förhållanden, som nu existera, tror jag, att det är af nöden, att man i alla möjliga riktningar tillser, om icke indragningar kunna ega rum. Om nödvändigheten häraf torde en hvar hafva blifvit öfvertygad under öfverläggningarne rörande Fjerde och Femte Hufvudtitlarne.

Hvad beträffar förevarande punkt, har Stats-Utskottet deri icke föreslagit någon indragning, utan allenast hemställt, om det icke vore skäl att tillse, huruvida icke bergmästaretjänsterna kunde indragas, eller antalet af dessa tjänstemän kunde minskas. Bland de anmärkningar, den förste värde talaren med anledning häraf framställt, förekom hufvudsakligen, att bergmästaren hade att öfvervaka grufvedriften, kontrollera inmutningsrätten och afgifva yttrande rörande hvilostånd, — hvilket allt, enligt hans uppgift, fordrade ett tekniskt bedömande. Men om också detta medgifves, torde man icke böra förbise, att vi här i landet hafva sex af Staten aflönade grufveingeniörer, och då frågas, om icke måhända antalet af bergstjänstemännen kunna minskas. Derjemte omnämnde samma högt aktade talare bergstjänstemännens behöflighet för verkställande af undersökning i och för skattläggning samt vid fråga om förlängning af frihetsår. Denna deras behöflighet torde emellertid snart nog kunna upphöra, ty, såsom bekant, har Kongl. Maj:t föreslagit, att taga bort den särskilda beskattningen på jern, och sedan den frågan, hvad ingen lärer be-

tvifla, snart nog fått sin lösning, torde man inom kort kunna motse, att jemväl beskattningen på de ädla metallerna kommer att upphöra. Dessa frågors lösning kommer antagligen att inverka ganska mycket på bergstjenstemännens göromål, och då hemställer jag, om det icke kan vara skäl anhålla, att Kongl. Maj:t ville taga den nu väckta frågan i öfvervägande.

Dertill finnes, enligt min uppfattning, så mycket större anledning, då 1855 års grufvestadga onekligen är temligen antiqverad; och det vore mycket önskligt, om en sådan utredning, som nu lemnats af den förste talaren, finge form af ett utlåtande från Kommerskollegium.

Då nu, såsom jag redan nämnt, Utskottets hemställan afser allenast åstadkommande af en utredning, men icke bestämdt utgör någon påtryckning, samt härtill kommer, att man oundgängligen måste söka att i möjligaste måtto nedbringa Statens utgifter, på det de måtte gå ihop med inkomsterna, och att positiva anledningar förefinnas att antaga, att organisationen af bergsstaten skulle kunna göras billigare, än den nu är, anhåller jag om bifall till Utskottets hemställan.

Friherre von Essen: Det har icke af någon bland de talare, som yttrat sig i ämnet, blifvit förnekadt, att bergmästarnes göromål under de sednare åren betydligt förminskats; men deremot har man förmenat, att åtskilliga af de göromål, som ännu åligga bergmästarne, skulle vara af beskaffenhet, att icke lämpligen kunna öfverlätas på andra tjenstemän. I olikhet mot dessa talare vågar jag tro, att en sådan öfverflyttning lätt nog skulle kunna försiggå. Så t. ex. kunde, efter mitt förmenande, bergmästarens befattning med utfärdande af mutsedlar utan olägenhet öfverlemnas åt Konungens Befallningshafvande, och likaledes kunde uppgifterna om smidet vid de olika brukna af samma myndighet införas, för att sedan insändas till Kommerskollegium, äfvensom Konungens Befallningshafvande kunde afgöra i fråga om förlängning af frihetsår, hvaremot fördelningen af skogsfångst från grufveskogarne kunde uppdragas åt landtmätarne. Återstår allenast kontrollen öfver grufvebrytningen. Att denna är af stor vigt medgifver jag, men jag tror mig veta, att denna kontroll i allmänhet icke utöfvas af bergmästarne, utan att densamma, åtminstone vid de flesta grufvor, som drifvas af bolag, handhafvas af personer, som grufvebolagen sjelfva anställt, och som af bolagen därför åtnjuta arfvode; och i öfrigt vill det synas mig, som om öfvervakandet af grufvebrytningen lämpligast kunde anförtros åt grufveingenjörer, hvarföre ock, derest bergmästaretjensterna indroges, grufveingenjörernas antal måhända borde förökas.

Hvad beträffar det af en talare omnämnda förhållande, att utsigten till befordran för bergstjenstemännen är ringa, måste jag medgifva riktigheten häraf; men deremot måste jag på det bestämdaste motsätta mig, den åsigt, att Staten skulle allenast för befordringens skull bibehålla vissa platser för särskilda tjenstemän, utan att dessa finge en sysselsättning motsvarande aflöningen.

Då nu den utredning, hvarom Riksdagen, enligt Utskottets för-

slag, skulle hos Kongl. Maj:t anhålla, antagligen komme att föranleda ett lämpligare ordnande af bergstjenstemännens befattning, anhåller jag att Kammaren måtte bifalla hvad Utskottet föreslagit.

Herr Troilius: I likhet med Herr Friherre Manderström, och hufvudsakligen på de af honom anförda skäl, anhåller äfven jag, att Kammaren måtte afslå Stats-Utskottets irålgavande hemställan.

Redan uti en af mig vid denna riksdag väckt motion, som för närvarande är under behandling af Banko-Utskottet, har jag påpekat, hurusom de bidrag från det allmännas sida, som kommit jernhandteringen till godo, i jemförelse med de, som lemnats och lemnas landets öfriga hufvudnäringar, äro högst obetydliga. Att då, allenast för besparings skull, vilja indraga befattningar, som otvifvelaktigt äro till bergshandteringsens fromma, synes mig icke vara öfverensstämmande med full rättvisa. Deremot skulle jag icke hafva haft något att erinra emot en framställning, som afsåge, huruvida icke det vetenskapliga och tekniska biträde, som af Staten bör lemnas bergsbruket, kunde i väsendtligare mån och i möjligen ändamålsenligare form komma detsamma till godo, än som genom den närvarande inrättningen af bergmästaretjensterna eger rum. Genom en sådan framställning hade bergshandteringsens bästa kunnat främjas, då deremot blott och bart genom indragande af bergmästaretjenster, eller genom en förändrad indelning af bergmästaredistriktet, någon fördel för bergsbruket destomindre torde vara att förvänta, som en sådan åtgärd skulle innefatta en väsendtlig förminskning äfven af det ringa understöd från Statens sida, som för närvarande kommer bergsbruket till godo.

Att Stats-Utskottet icke uppfattat frågan utur en mera allmän och vidsträcktare synpunkt må dock ursäktas, då Utskottet endast hade att bygga på en så svag grund som en motion af icke högre syfte än två bergmästaretjensters sammanslagning, af hvilka dessutom ingendera för närvarande är till disposition ledig.

Herr Nordenfelt, Leonard Magnus: Jag får fästa uppmärksamheten derpå, att Stats-Utskottet eger motionsrätt och därför tagit sig anledning af en motionärs framställning att åstunda något mera än denne motionär åsyftat. För min del kan jag icke instämma i Utskottets åsigt, att dessa tjänster kunna indragas, men gillar deremot fullkomligt den del af Utskottets motivering, der det säges, att "med skäl kan ifrågasättas, huruvida icke i allmänhet den nuvarande kontrollen öfver nämnda handtering kunde på ett billigare sätt anordnas och besparingarne till grufvedriftens och bergshandteringsens fromma nyttigare användas." Jag tror nemligen, att det icke obetydliga belopp, som nu utgår i löner till bergmästare och ingenjörer, skulle med större fördel kunna användas under form af arfvoden, emedan det nu ofta händer, att dessa tjänster innehafvas af personer, som äro för gamla att längre kunna användas. Jag nekar icke, att det är af stor nytta, att staten tillser, det sådana personer finnas att tillgå, som kunna lemna grufvegare råd och upplysningar, men att dessa personer erhålla fasta löner, anser jag vara högst olämpligt. Det vi-

sar sig också, att alla större grufbolag skaffa sig egna ingenjörer och föga bry sig om bergmästaren inom distriktet. Min öfvertygelse är, att denna fråga ovilkorligen fordrar en utredning, och att man derigenom skulle komma till ett bättre resultat äfven för bergshandteringen. Nu har Utskottet endast föreslagit, att Riksdagen måtte begära, det Kongl. Maj:t täcktes taga denna sak i öfvervägande. Jag tror, att ordalagen kunnat vara bättre, men då detta icke verkar något på sjelfva saken och då man genom den föreslagna skrifvelsen alltid kommer ett steg framåt i den i mina ögon rätta riktningen, anhåller jag om bifall till Stats-Utskottets hemställan.

Herr Heijkensköld: Talaren näst efter mig yttrade, att vi hafva svårt få statsregleringen att gå ihop. Jag tror att, om man så behandlar vår industri, att våra inkomster af den minskas, i en framtid ännu större svårigheter skola möta för anskaffande af medel till vår sjelfständighets bevarande. Jag vill ännu en gång fästa uppmärksamhet på, att en väl ordnad malmbrytning är grunden för vår jernindustri och ännu har jag icke hört någon förneka att vår jernstillverkning är af stor betydelse för landet. Jag tror derföre, att man bör fästa lika mycket afseende vid de angelägenheter som röra jernindustrien, som man gör vid de frågor, hvilka afse jordbrukets intressen, och icke förglömma, då det nu är fråga om grufveingenjörerna, huru mycket dyrare landbruksingenjörerna äro för Staten. Den ärade talaren nämnde, att de större grufbolagen skaffa sig egna ingenjörer. Detta är sannt, men hvilka äro då dessa ingenjörer. Jo, de äro personer som egnat sig åt detta fack, och som på Statens bekostnad äro anställda såsom biträden inom de särskilda bergmästaredistrikten. Jag medgifver, att det är beklagligt, att bergmästare likasom annat folk blifva gamla, i fall de få behålla helsan. Det är dessutom ganska naturligt att den, i hvars yrke någonting så mödosamt som grufstigning ingår, skall blifva för utsliten, än den som går endast ofvan jord. Således är det ju väl, att yngre män finnas i reserv, hvilka kunna träda i de gamles fotspår. Hvad beträffar den aflöning, staten bekostar en bergmästare, tror jag den uppgår till 3,000 R:dr, på hvilken summa de enligt mitt förmenande icke kunna existera, så vida de icke dessutom hafva extra inkomster. Bör man nu för besparandet af dessa obetydliga lönebelopp indraga bergmästaretjensterna? Den siste ärade talaren nämnde, att grufbrytning är ett helt och hållet enskildt företag. Jag medgifver detta, men jag tror också, att det är en skyldighet för Staten tillse, att grufbrytningen sker med tanke icke endast på ögonblickets vinst, utan äfven på framtiden, ty annars händer det, och derpå finnas många exempel från fornda tider, att grufbrytningen så illa bedrifves, att efter någon tid ingen vågar vidare bearbeta grufvan. ehuru man vet, att den har stor tillgång på malm.

Hvad den af Utskottet föreslagna skrifvelsen angår, anser jag för min del att man icke bör besvara Regeringen med skrivelser, som icke innehålla något bestämdt uttalande, och får på sådan grund anhålla om afslag å Utskottets hemställan.

Grefve Mörner, Carl Göran: Med flera talare, som förut yttrat sig i detta ämne, vill jag instämman deri, att jernstillverknigen är för vårt land af största vikt och att de anslag, som för denna industris befrämjande hittills utgått, icke gerna kunna anses öfverdrifvet höga. Nekas kan dock icke, att hos allmänheten råder så väl en viss obekantskap med bergmästarnes verksamhetssfär som tvekan om vigten af dessa tjänster. Sådant är dock icke underligt, då man väntat på en instruktion för dessa tjänstemän allt sedan år 1853. Jag tror derföre, att det vore af stor nytta, om vederbörande begagnade tillfället att genom en fullständig utredning af dessa förhållanden bringa saken på det klara och derigenom borttaga denna misstro hos allmänheten.

Den siste talaren har nämnt, att bergmästarna skulle utveckla en stor verksamhet under jorden. Jag vill icke bestrida, att detta kan vara fallet med en eller annan bergmästare, men hvad jag vet är, att under de sju år, jag i egenskap af förmyndare hade befattning med några större bergverk, till hvilka äfven hörde grufvor, jag icke kunde komma under fund med att någon underjordisk verksamhet der utvecklades af vederbörande bergmästare, och jag tror att, om man frågar herrar bergverksegare huru det tillgår i deras grufvor, man skall finna, att flertalet af dem hafva samma erfarenhet.

Då grufvingeniörer tillsattes i stället för förutvarande geschwornen, uppgafs såsom deras blifvande verksamhet att hafva tillsyn öfver grufbrytningen. Annu har jag dock icke kunnat upptäcka i författningssamlingen någon instruktion för dessa ingenjörer, hvadan jag tror att en liten påminnelse om nödvändigheten af dessa sakers ordnande icke är otjenlig.

Af denna anledning vill jag, ehuru min öfvertygelse är, att den besparing, som möjligen kan göras på detta anslag, blir obetydlig. förena mig med dem, som yrka bifall till den föreslagna skrivelsen.

Grefve af Ugglas: Den ärade talare, som öppnade diskussionen, påminde, att det nuvarande stadgandet om bergmästaretjänsterna icke tillkommit så mycket på grund af Bergs-kollegii förslag derom, utan snarare till följd af brukssocietetsens i sådant afseende gjorda framställningar. I så fall är det naturligt, att brukssocietetsens mening bör ega vitsord, då fråga är om indragande af dessa tjänster. Men förhållandena hafva sedan dess så betydligt förändrat sig, att brukssocietetsens ledamöter skulle kanske numera vara för denna indragning, och äfven har under dessa år bergmästarnes verksamhet minskats. I afseende å det förra af dessa båda förhållanden ber jag få erinra, att åtskilliga tecken antyda, det brukssocietetet heldre ser, att bolag konstituera sig, som aflöna egna biträden, än att Staten för sådant ändamål nuderhåller ordinarie tjänstemän. Vi se också, huru brukssocietetens egna stater numera äro ställda endast på förordnande. Hvad den andra frågan beträffar, kan det icke nekas att jernindustrien på sednare tider så utvecklats, att man icke längre är nöjd med att endast hafva aflägsset boende personer att rådfråga, utan måste för sådant ändamål ständigt hafva till hands tekniskt bildade biträden. Min öfvertygelse är, att de, som egna sig åt detta fack numera kunna få ganska goda anställningar hos enskilda indu-

stridkare, utan att behöfva sätta sitt hopp till några ordinarie tjänster.

Ett förhållande, som tyckes tala mot dessa tjänster, är, att vi se, huru skickliga bergmästare äro mycket anlitade äfven utom sina distrikt, hvaraf följdén är, att de mindre skicklige bland dem nästan aldrig anlitas. Jag vill dessutom påminna om någonting, som just nu är i görningen och som skall medföra ytterligare inskränkning i bergmästarnes åligganden, nemligen öfverlemnandet af tillsynen öfver de allmänningar och skogar, som äro anslagna till bergverken, åt Skogsstyrelsen.

När bergmästarne blifva befriade från äfven denna omsorg, återstår, så vidt jag kan finna, af deras fordna sysselsättning ingenting annat än att utfärda mutsedlar samt att vid ett eller annat fall lemna råd i afseende på grufvedriften. Jag vågar bestrida, att någon kontroll för närvarande af bergmästarne utöfvas, då det väl lär höra till sällsyntheterna att bergmästarne resa omkring och gifva föreskrifter rörande grufbrytningen, utan att derom vara särskildt anmodade.

Jag anhåller, på grund af hvad jag haft äran anföra, om bifall till Utskottets hemställan.

Herr Reuterswärd: Är det Riksdagens mening att nu göra en början till indragning af alla de embeten som kunna vara mindre behöfliga, så vill jag icke motsätta mig den föreslagna underdåniga skrifvelsen, men jag fruktar att så icke är förhållandet, utan man vill helt enkelt beröfva jernindustrien den hjälp som mången dess idkare haft och har af en bergmästares upplysningar och råd vid bedrifvandet af en klok och ekonomisk grufbrytning; — eller är det måhända blott för att gifva dessa embetsmän en modernare benämning, exempelvis öfverdirektörer?

En talare har hemställt till jernverksegarne, huruvida någon af dem kan uppgifva, att bergmästarne bruka lemna hjälp och råd vid grufbrytningar. Jag ber med anledning deraf få nämna, att jag har sett ganska vackra prof på bergmästarens verksamhet inom den bergslag jag tillhör. Der bearbetade förut hvar och en bruksegare sin egen grufva med sin särskilda förvaltning. Efter mångfaldiga undersökningar öfvertygade bergmästaren oss om den stora fördel, som skulle uppstå genom att sammanföra flera grufvor och arbeta endast i ett eller två större fält. Detta gemensamma arbete fruktades visserligen af hvar och en grufvegare, emedan alla trodde, att de skulle blifva mer eller mindre lidande på en sådan öfverenskommelse, men man litade på bergmästarens sakkunskap, och följdén har blifvit, att vi nu kunna bryta malmen för hälften af det pris, hvartill den bröts för 8 å 10 år tillbaka. Detta anser jag vara ett bevis för att bergmästare finnas, som uppfylla de fordringar, man skäligen kan ställa på dem. Är det verkligen så olyckligt, att inom vissa trakter finnas bergmästare, dem ingen vill anlita, är väl bäst att försöka skaffa sig bättre och friskare krafter, men icke är man derföre berättigad att förkasta hela denna institution.

På grund af hvad jag anført anhåller jag, att Kammaren icke måtte bifalla den af Stats-Utskottet föreslagna skrifvelsen.

Herr Heijkensköld: En talare har begagnat ett yttrande af mig såsom ett ytterligare skäl att aflåta en skrifvelse till Kongl. Maj:t, nemligen att, om Stats-Utskottets förslag hade varit mera bestämmt, så hade jag kunnat snarare gå in derpå. Det är mina egna ord, det sade jag, — men hvad jag motsatte mig, var att aflåta en skrifvelse i så sväfvande ordalag, som Stats-Utskottet här föreslagit. Jag undrar visserligen icke öfver att Stats-Utskottets ledamöter försvara sitt Utlåtande, men jag vågar hålla före, att deras åsikter ej hafva något stöd i erfarenheten, och jag skulle tro, att något vitsord borde kunna i detta afseende tillerkännas mina ord, då jag i fyratio år arbetat i denna industri och såsom yngre ofta verksamt deltagit med bergmästarne uti deras arbeten nere i grufvorna.

Friherre von Essen: Den siste värde talaren har förebrått Utskottet att det ej inhämtat nödiga upplysningar; nu hafva emellertid meddelats desto flera. Jag vill dock fästa uppmärksamheten derpå, att med den föreslagna skrifvelsen just varit afsedt, att vederbörande skulle blifva i tillfälle att yttra sig i frågan. Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Montgomery-Cederhielm: Inom Utskottet har jag varit emot förslaget till ifrågavarande skrifvelse, men har dock icke deremot reserverat mig, emedan jag i allmänhet icke tycker om reservationer, utan anser att majoriteten får stå för det förslag, som göres, och minoriteten yttra sig i Kammaren.

I afseende på sjelfva frågan ansåg jag inom Utskottet, såsom jag äfven gör nu, att hvarken denna skrifvelse är så motiverad eller innehållet i densamma af den beskaffenhet, att Regeringen derpå kan fästa något afseende. Med sådana skrivelser bör man vara hushållsaktig, och att aflåta en skrifvelse i så sväfvande ordalag och utan tillräcklig grund för densamma, dertill vill jag icke bidra, utan yrkar afslag å ifrågavarande punkt.

Herr Ekman, Carl: Diskussionen om denna punkt har utspunnit sig längre än man skulle haft anledning förmoda, då Stats-Utskottet endast föreslagit en underdånig skrifvelse; dock finner äfven jag mig föranlåten att i ämnet yttra några ord.

Den förste talaren anmärkte, att man i Stats-Utskottets Betänkande finge söka ett uttryck af det förhållande, en annan talare påpekat, nemligen att hos allmänheten råder stor ovisshet om den verksamhetssfer, som blifvit bergmästarne tillmätt samt okunnighet om hvad de egentligen uträtta. Förhållandet var helt annorlunda 1853 än nu. Bergsbruksidkarne hade icke då så stora insigter i sin industri, som de nu hunnit förvärfva sig, och behofvet af bergmästare var följaktligen då mycket större än det nu kan vara.

En annan talare har redan påpekat, huruledes de flesta större bergsbruksidkande bolag gått i författning om att på enskild väg

skaffa sig de biträden de kunna behöfva, och af de mindre bergsbruksidkare, som icke äro tillfälle att ensamme hålla ett biträde, förena sig flere om ett sådant, som ständigt kan vara till hands. Vid sådant förhållande inträffar, att bergmästaren icke annat än ganska sällan behöfver anlitas för ledning och öfvervakande af grufdriften. Flera distrikt äro äfven af den stora utsträckning, att han omöjligt kunde hinna att uträtta något särdeles. Det inträffar också, såsom en annan talare sagt, att, när man har heisan och får lefva, så blir man gammal, och en person som hunnit till en ålder af 50 till 70 år, torde icke vidare vara lämplig att utföra dylika arbeten och gå ned i grufvorna.

Jag skulle för min del tro att det understöd Staten borde lemna, lemnades bäst, om det, i likhet med hvad som sker till jordbruket, utginge i form af arvode åt personer, som kunde blifva grufvegarne till verkligt gagn. Långt ifrån att det skulle skada bergsbruket, tror jag att det skulle väsendtligen gagna detsamma, om bergmästarejenserna omreglerades.

Det är på sådana skäl och hufvudsakligen instämmande med Herr Troilius, som jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till Stats-Utskottets ifrågavarande hemställan och dels afslag derå; framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till Utskottets hemställan, hvarvid svarades många ja, blandade med nej, och sedermera proposition på afslag derå, då svaren utföllo med många nej, blandade med ja; hvarefter och sedan proposition på bifall till merberörda hemställan förnyats samt med många ja, blandade med nej, besvarats, Herr Grefven och Talmannen förklarade sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Till följd af gjordt yrkande å votering uppsattes, justerades och anslogs en så lydande voteringsproposition:

Den, som bifaller 3:dje punkten i Stats-Utskottets Utlåtande N:o 26, röstar

Ja:

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår Kammaren denna punkt.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—59;

Nej—36.

4:de punkten.

mem. a.

Herr

Herr Statsrådet Adlercreutz: Den tjänstemannakorps, om hvilken här är fråga, är ej i åtnjutande af några höga löneanslag. Antalet af de på eget ansvar arbetande landtmätarne torde vara 360 å 370, oberäknadt de examinerade medhjelparne, och af dessa hafva 48 fasta platser, nemligen i hvarje län en förste landtmätare med lön af 1800 R:dr, och en andre landtmätare med lön af 900 R:dr. Göromålen och åliggandena äro för de aflönade och icke aflönade landtmätarne desamma, och enda skillnaden är, att förste landtmätaren har vård om provinsens landtmäterikontor, och att så väl han som andre landtmätaren kunna, när deras biträde för Kronan erfordras, och de ej hafva andra göromål för händer, förordnas att utföra desamma mot en aflöning af tre fjerdedelar af det i landtmäteritaxan bestämdat arfvodet. De äro således att hänföra till vanliga skiftes landtmätare.

Förutom de nämnda få, ingalunda höga lönerna, är landtmäteripersonalen hänvisad till hvad de förtjena medelst de förättningar, som åt dem anförtros. Under den tid, då sådana förättningar stodo ymnigt till buds, kunde de också genom desamma påräkna en anständig utkomst, och under sådana förhållanden inlockades en mängd personer på denna bana, så att antalet blifvit så stort, som jag nyss hade äran nämna. Emellertid har en betydlig förändring inträffat, sedan skiftenas antal nedgått; och denna hufvudsakliga inkomstkälla för den stora landtmäteripersonalen är redan betydligt reducerad.

Under det allmänna betryck, som råder bland denna korps, är nu fråga väckt att tillstoppa äfven den andra inkomstkällan. Vid 1868 års riksdag aflät Riksdagen, med anledning af väckt motion att andre landtmätaretjänsterna skulle indragas, en underdånig skrifvelse, med anhållan att Kongl. Maj:t måtte taga i öfvervägande, huruvida och på hvad sätt en förändrad organisation af landtmäterikorpsen skulle kunna genomföras, så att dessa tjänstemäns antal icke blefve större än hvad behöfvat kräfde. Någon antydan, på hvad sätt omorganisationen skulle ske, finnes icke af Riksdagen angifven; och jag kan icke tro, att det åsyftades helt enkelt en indragning af tjänsterna, emedan man väl ej kan kalla en ren indragning för en omorganisation.

Till Kongl. Maj:t har dessutom från annat håll inkommit ett förslag angående ombildning af landtmäteristaten. Landtmätarne i riket hafva nemligen till Kongl. Maj:t ingifvit ett förslag, hvilket finnes omförmäldt uti en den Kongl. Propositionen åtföljande bilaga. Detta förslag går ut derpå, att hela riket borde indelas i landtmäteridistrikt, med en på stat aflönad landtmätare i hvarje distrikt. Antalet af dessa distrikt har af landtmäteriföreningen blifvit upptaget något högt, eller till omkring 200, men torde kunna nedsättas till 150, om förslaget kommer att antagas, och för att bereda dessa landtmätare något, om ock ett ringa arfvode, är afsedt att påräkna nuvarande löner för andre landtmätarne, äfvensom några medel från andra håll. Förslaget om en sådan indelning i landtmäteridistrikt är icke nytt, röster till förmån derför hafva låtit höra sig för flera år sedan, och sednast uti 1864 års landtmäteri-instruktion har uppmärksamheten

blifvit derpå fastad. Ett sådant system af distriktsindelning är dessutom infördt i Finland sedan någon tid tillbaka, och skall der anses vara till gemensam fördel så väl för landtmätarne som för landet.

Öfver detta förslag hafva landtmätarne i riket blifvit hörde och med få undantag omfattat detsamma; det har äfven blifvit tillstyrkt af Landtmäteristyrelsen. Då förslaget vunnit ett sådant allmänt förordande af ett stort antal landtmätare, såväl de äldre som de yngre, de skicklige och de mindre framstående, dem som haft lyckan att erhålla mycket arbete och de mindre väl lottade, har jag ansett mig skyldig att framlägga förslaget till Riksdagens kännedom och att äfven förorda detsamma.

I detta afseende har ett särskildt tillfälle yppat sig, i det nemligen landtmätarne i Christianstads län hos Kongl. Maj:t anhållit, att nämnda län måtte indelas i distrikt, hvilken anhållan blifvit af Konungens befallningshafvande i länet förordad. Nu har Kongl. Maj:t beslutat att öfver denna anhållan höra landstinget, för att sedermera, om landstinget är dertill benäget, få distriktsindelningen der införd, och är det otvifvelaktigt, att derefter sådana ansökningar komma att ingå jemväl från andra län.

Det är under denna öfvergångsperiod med afseende å distriktsindelningen och andre landtmätaretjensernas reducerande, som Kongl. Maj:t föreslagit, att landtmäterikorpsen icke måtte beröfvas det lilla statsanslag, den hittills varit i åtnjutande af. Kongl. Maj:t har dock, enär hvarken Landtmäteriföreningen eller landtmäteristyrelsen förordat bibehållandet af andre landtmätaretjenserna, och ehuru det måste vara ömmande, att äldre kommissions-landtmätare icke komma i åtnjutande af någon lön, icke velat föreslå detta, såsom Landtmäteristyrelsen framställt, utan har Kongl. Maj:t velat söka att, under bibehållande af anslaget å landtmäteristaten, dermed på samma gång vinna ett annat viktigt syftsmål, nemligen ett skyndsammare bedrivande af de ekonomiska kartearbetena.

Huru delade åsigtarna med afseende på karteutgifningen än måtte vara, lärer väl ingen vilja förneka, att densamma måste hafva fortgång, och att en bestämd kostnad förr eller sednare måste för densamma komma att utgå. Ju förr denna kostnad utgår, desto förr erhålles också resultatet af det ekonomiska karteverket, nemligen en fullständigare kännedom af vårt vidsträckta land. Förlusten vore ingen annan, än att man några år förr måste utbetala medel, som i allt fall sednare måste utgå.

De skäl, Utskottet anförd såsom stöd för sitt förslag, att Kongl. Maj:ts Proposition uti ifrågavarande del icke måtte vinna Riksdagens bifall, äro två, nemligen det första att det icke skulle öfverensstämma med det sträfvande efter enkelhet och reda i förvaltningen, som i sednare tider allt mera gjort sig gällande, att anslå successiva lönebesparingar å ordinarie anslag till ändamål, hvarför extra anslag finnas anvisade.

Jag vill ej neka, att det i viss mån kan strida emot ett sådant sträfvande, men vill man vinna ändamålet och anser det ega någon vigt och betydelse, så torde detta skäl ej mycket gälla, helst som det nu är fråga endast om en öfvergångsperiod.

Det andra skälet lyder sålunda: "hvarförutan frågan, huruvida det ekonomiska karteverket kräver ett större eller mindre anslagsbelopp än det nu utgående, endast torde böra betraktas från synpunkten af karteverkets nytta för landet och landets förmåga att understödja detsamma, och ej med afseende å de fördelar, som arbetenas bedrivande i en större skala möjligen kan medföra för dem, som komma att dervid anställas".

Om likväl, jemte det man vinner den fördelen att få ekonomiska karteverket fullständigt, man på samma gång kan lyckas bereda en stor tjenstemannaklass lättnad i deras betryck och dertill egnar dem en gärd af rättvisa genom att icke på en gång beröfva dem det lilla anslag de af Staten hafva, så synes mig att man icke brutit mot de grundsatser, efter hvilka man bör vid behandling af allmäna angelägenheter rätta sig.

Med anledning af hvad jag nu yttrat får jag uttrycka min lifliga önskan, att Kammarern måtte bifalla Kongl. Maj:ts förslag.

Herr Ekenman: Den utaf Stats-Utskottets ledamöter, som i den förra frågan först hade ordet, erinrade derom, att det icke vore nog ästadkomma en statsreglering, som ginge ihop, utan att det äfven vore nödvändigt att genom indragningar tillse, att så för framtiden kunde blifva förhållandet. Jag delar fullkomligt hans tanke och har äfven med min röst bidragit dertill, hvad angick bergmästaretjensterna, men jag betviflar högeligen, att landtmätaretjensterna äro af samma beskaffenhet, och att det kan vara rätt välbetänkt af Stats-Utskottet att söka bereda Statsverket en inkomst genom att indraga nämnda tjenster. Kongl. Maj:t har visserligen föreslagit, att andre landtmätaretjensterna icke vidare skulle tillsättas, men Kongl. Maj:t har dervid också förknippat ett vilkor, som Stats-Utskottet helt och hållet lemnat å sido, det vilkor nemligen att de besparade lönerna för nyssnämnda tjenster skulle användas till ekonomiska karteverket, på det att landtmätare skulle der kunna erhålla sysselsättning, deraf de nu äro i saknad.

Utskottet har för sitt förslag att afstyrka bifall till Kongl. Maj:ts framställning endast haft två skäl, hvilka af Chefen för Civil-departementet nyss blifvit omförmälda. Jag kan ej neka, att med hänseende till den enkelhet och reda, som i Statens förvaltning böra ega rum, det kan synas mindre önskligt att man går till väga på detta sätt att använda ordinarie lönetillgångar för ett särskildt ändamål, till hvars befrämjande extra anslag redan är anvisadt.

Det andra skälet har redan blifvit af Statsrådet Adlercreutz besvaradt, då han nemligen visat, att det ekonomiska karteverket alldeles icke ännu vunnit den utveckling och fullständighet, att icke ytterligare uppoffringar böra för detsamma göras.

Emellertid och då Kongl. Maj:ts förslag möjligen skulle vinna Kammarerns bifall genom en förändrad redaktion, tillåter jag mig föreslå en sådan, nemligen, "att ett belopp af 6,300 R:dr, motsvarande lönebesparingar för 7 redan afgångna andre landtmätare, tillägges ordinarie anslaget till rikets ekonomiska karteverk för att användas till landmätares sysselsättande vid berörda arbete."

I afseende å mom. b) och c) har jag ingenting att anmärka.

Herr Wærn: Det förhåller sig utan tvifvel så som chefen för Civil-departementet yttrat, att klagomål ofta förspörjas från landtmätare öfver bristande sysselsättning, och jag har tillhört deras antal, som ansett att något borde göras för att hjälpa dem i deras tryckta belägenhet; men jag vet verkligen ingen utväg. Emellertid, ju mera jag tänkt derpå, desto mera har jag kommit till insigt derom, att frågan gäller en så stor princip, att man med bästa vilja i verlden att hjälpa landtmätarne icke kan gå in på förslaget — den principen nemligen, huruvida man bör inrätta eller bibehålla tjänster för tjänstemännens skull.

Jag har här i min hand en broschyr i ämnet, deri landtmätarne sjelfva säga att, när andre landtmätaretjänsterna icke längre behövas, så böra de icke heller längre bibehållas. Den af Kongl. Maj:it afgifna Propositionen är vilkorlig, men deremot har Stats-Utskottet i främsta rummet fäst uppmärksamheten på den oreda i statsförvaltningen, som deraf skulle uppkomma. Är det väl skäl att slå in på denna väg? att inrätta nya kategorier af anslag, eller sådana, hvilkas besparingar skola användas för vissa andra bestämda ändamål? Om saken bedömes ur ekonomiska karteverkets synpunkt, och man anser att Staten bör utvidga dettas verksamhet, låtom oss då rent af öka anslaget till det ekonomiska karteverket! Men att bibehålla tjänstemän, som äro obehöfliga, sannerligen jag kan fatta sådant. — Detta är hvad jag ansett mig böra erinra vid Utskottets förslag. Men det är omöjligt att beröra denna fråga, utan att på samma gång tänka sig in på den ifrågasatta distriktsindelningen. Hittills hafva landtmätarne haft ett yrke, varit ansedde såsom yrkesidkare. Nu skulle de förvandlas till verkliga tjänstemän — omkring 150 nya tjänster skulle tillsättas. Endast landtmätarnes egen fördel och deras eget bästa synes här vara i fråga, men någon nytta eller fördel häraf för det allmänna kan jag ej inse. Hädanefter skulle det blifva ett vädjande till tjänstemän. Om tjänstemannen är gammal, senfärdig eller slarfvig, skulle man i alla fall vara bunden att anlita honom. Hufvudändamålet synes således vara, att landtmätarnes ställning skall blifva bättre. Anordningen går väsendtligen ut derpå att, om landtmätarne finge sig tillförsäkrade sitt dagliga bröd, landmäteriarfvodena skulle kunna nedsättas, och landtmätarne derigenom blifva mer anlitade. Staten skulle sålunda komma att bekosta en del af hvad de enskilde jordegarna borde betala. Detta är ett helt och hållet nytt sätt att använda statsmedel, som jag för min del ej kan gilla. Det kan göra mig ondt om utaf 360 landtmätare endast $\frac{2}{3}$ hafva sysselsättning, men jag kan omöjligt gilla deras äflan att söka förmå Staten att ingå på en princip så vådlig som denna. Jag måste deremot på det lifligaste protestera. Vi äro ej här för att afhjelpa den enes eller andres nöd, utan vi måste söka göra besparingar och se till att vi ej kasta oss in på nya vådliga banor. Det är hårdt att säga det, men, om arbetet ej räcker till, så finnes här ej annan utväg än den, som i alla sådana fall är den enda naturliga, nemligen att minska arbetarnes antal. Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herr Nordström: Vid uppmärksam genomläsning af Kongl. Maj:ts i ämnet afgifna Proposition jemte densamma åtföljande Statsråds-protokoll samt Stats-Utskottets Betänkande deröfver, finnes det sednare hufvudsakligen instämma i de hufvudsynpunkter af frågan, som Kongl. Maj:t framställt, men skilja sig vid slutresultatet deruti, att, då Kongl. Maj:t föreslagit, att lönerna för andra landtmätare-tjensterna, derest Kongl. Maj:t funne skäligt dessa tjänster indraga, skulle, allt efter som de äro eller blifva lediga, få användas till landtmätarens sysselsättande vid ekonomiska karteverket, Stats-Utskottet deremot afstyrker Riksdagens bifall till detta fors.ag, och tillstyrker, att Riksdagen må för sin del besluta, att andre landtmätare-tjensterna må indragas och de för dem anslagna löner statsverket besparas. Ett beslut, sådant som det sistnämnda, synes mig dock, ej mindre ur billighetens synpunkt, än ock i anseende till det ännu icke fullt utredda skick, hvori frågorna om det ekonomiska karteverket, hvarvid landtmätarens användande blifvit ifrågasatt, ännu befinna sig, vara både för strängt och för tidigt.

Det är nu nära ethundra år sedan man med allvar och kraft begynte ordna landtmäteriet under fullt uppskattande af de stora och viktiga fördelar, som deraf vore att förvänta för det allmänna så väl som för hvarje enskild jordbrukare. Storskiten och skogsafvittringar, enskiten, laga skiften, geometriska mätningar med mera voro de hufvudförrättningar, som uppdrogos åt landtmäteriet; och om man betänker de stora framsteg, jordkulturen inom landet derigenom blifvit satt i tillfälle att göra, huruledes eganderätten på markerna derigenom vunnit i sammanhang, stadga och fasthet, huruledes derigenom nya odlingsbara marker förvärfvats åt jordbruket, den gamla odlade jorden kunnat intensivt bringas till större afkastning, kostnaderna för jordbruket genom egområdenas afrundning och oafbrutna sammanhang minskas, skogsskötseln och skogsvården underlättas och göras mera lukrativa med mera; om man betänker allt detta, och hvilken oskattbar tillväxt nationalförmögenheten derigenom under loppet af sednaste århundrade vunnit, skall man, vågar jag tro, icke kunna annat än erkänna, att landmäteriet varit en samhällsinrättning, som gjort fäderneslandet gagn, och att de män, som egnat sig åt denna gren af offentlig verksamhet, åstadkommit ett för samhället nyttigt arbete. Verkställandet af detta arbete kunde ej lemnas fritt och öppet för hvilken som helst. Det förutsatte, såsom sådant, så väl allmän bildning, som specialkunskaper, som bevisligen borde innehafvas, innan arbetet fick vidtagas. Produkten af arbetet måste tillerkännas hvad man kallar "fides publica", en officiel karakter, och landmätnarne i och för sin verksamhet ställas under officiel tillsyn och kontroll.

Det är sålunda, som Statens eget välförstådda intresse framkallat bildandet af en landtmäterikorps; och om, såsom det ligger i sjelfva sakförhållandets natur, de densamma uppdragna arbeten under tidernas lopp minskats i omfång och i följd deraf äfven påkallar minskning i det antal af landtmätare, som tillföre varit behöfligt och egde full sysselsättning, följer dock deraf ej, att man dervid bör gå så konsiderationslöst till väga, som Utskottet här föreslagit. Ta-

laren näst före mig, tillika ledamot af Stats-Utskottet, yttrade väl bekymmer deröfver, att man genom bifall till Kongl. Maj:ts förslag kunde göra sig skyldig till det farliga principiela misstag att bibehålla öfverflödiga tjänster för tjänstemännens skull, på samma gång han förnekade, att landtmätarna i sjelfva verket vore tjänstemän, eller annat än yrkesidkare. Att tvista med honom om sistnämnda synpunkt, så ny den är och i strid med allmänt kända sakförhållanden, torde vara öfverflödigt; men hvad angår yttrandet om bibehållande af tjänsterna för tjänstemännens skull, torde jag få erinra, att hvarken Kongl. Maj:t eller någon annan yrkat något dylikt. Kongl. Maj:t har deremot föreslagit, att lönerna för andre landtmätarebefattningarna skulle, i mån som dessa tjänster kunde varda indragna, få användas för *det ekonomiska karteverkets* befordran, och landtmätare dervid sysselsättas.

Detta karteverk är en till tiden nyare länk i kedjan af de många jordbrukets gagn åsyftande arbeten, som ingå i landtmäteriets verksamhet, och i samband dermed står nu ett förslag till distriksindelning af landet, om hvilket dock Kongl. Maj:t meddelat, att detsamma ännu ej undergått all den förberedande behandling, som för en definitiv pröfning deraf vore erforderlig, hvarföre ock den nädiga propositionen inskränkts till det nyss sagda. Om gagnet och behöfligheten af ett sådant karteverk har man, så vidt jag känner, icke hört meningarne vara delade, och lika litet om hvad angår åstadkommandet af en ändamålsenlig och tillförlitlig *jordbruksstatistik*. Allt hvad i sistnämnda afseende hittills kunnat tillgöras har grundat sig på osäkra, approximations- och konjekturaluppgifter dels af enskilde, dels af hushållningssällskapen i länen, hvilka sednare äfven med det bästa nit för saken icke kunna garantera den fulla tillförlitligheten af sina uppgifter och kalkyler. Då emellertid det stora gagnet och värdet af en *jordbruksstatistik*, ur hvilken synpunkt saken än må betraktas, måste erkännas vara öfver allt tvifvel, borde väl ej heller de medel försummas, hvarigenom den relativt största tillförlitlighet kunde åt densamma beredas; och då ett väsendtligt sådant medel vore att finna uti det ekonomiska karteverkets omsorgsfulla utarbetning och i sammanhang dermed insamlande och samvetsgrann pröfning af till denna statistik hörande ämnen och upplysningar genom sakförståndiga och skickliga män, såsom i detta afseende landtmätare måste anses vara, så torde hvad Kongl. Maj:t i dessa och andra hänseenden nu föreslagit så mycket mindre böra ogillas, som förslaget icke grundas på omsorgen att kunna bibehålla andre landtmätarebefattningarna, der de kunde finnas alldeles öfverflödiga, utan deremot, utgående från högre, af vården om allmännyttiga ändamål föranledda synpunkter, vill på ett för jordbruket och den allmänna förvaltningen gagneligt sätt använda dessa tjänstebefattningar, så vidt behof deraf göres. Anmärkas må för öfrigt härjemte, att Kongl. Maj:ts ifrågasvarande förslag närmast blifvit framkalladt af en år 1868 af dåvarande Riksdag aflätnen underdånig skrifvelse i ämnet, att det ännu endast är ett interimsförslag, för att så säga, och att Kongl. Maj:t förklarar sig ämna framdeles framlägga ett allmänt regleringsförslag i hithörande frågor; en omständighet, som äfven chefen för Civil-

departementet uti sitt anförande vid början af diskussionen öfver denna punkt framhöll.

På alla dessa skäl hemställer jag, för min del, att, med ogillande af Stats-Utskottets förslag, Kongl. Maj:ts Proposition må bifallas.

Friherre Funck: Efter chefens för Civil-departementet upplysande anförande kan det synas obehöfligt, att jag höjer min ringa röst i frågan. Det skulle ej heller skett, om jag ej i Stats-Utskottet deltagit i öfverläggningen och dervid icke motsatt mig dess beslut. Jag må bekänna att orsaken dertill ej var annan än att, med den mängd af göromål som öfverhopat Utskottets ledamöter, jag omöjligt medhunnit att då sätta mig in i frågan, utan nödgades följa majoriteten. Sedan dess har jag emellertid sökt efter bästa förmåga taga reda på saken, och jag har nu kommit till en annan åsigt. Om man erkänner, att det ekonomiska karteverket är för landet behöfligt och nyttigt, så måste man äfven erkänna vigten af att detsamma bör så mycket som möjligt påskyndas. Genom Kongl. Maj:ts förslag kan detta ändamål vinnas utan förökande af statsutgifterna. En ärad talare har sagt att, om denna fråga ej kan lösas på annat sätt, så må man gifva anslag till det ekonomiska karteverket och ej inveckla sig i formela svårigheter, sådana som skulle blifva en följd af Kongl. Maj:ts förslag. Men till hvad belopp skulle sådant ytterligare anslag gifvas? Det torde blifva ganska svårt att bestämma. Enligt den Kongl. Propositionen kommer karteverket deremot att bedrivas hastigare i samma mån som andre landtmätare-tjensterna blifva lediga. Vigten af detta karteverk och dess snara fullbordande framstår bland annat, då man betänker, att derförutan det är omöjligt att erhålla en verklig jordbruksstatistik, hvilken måste stödja sig på tillförlitliga arealuppmätningar. Häruti ser jag således ett skäl att tillstyrka bifall till den Kongl. Propositionen men också att ej bifalla Herr Ekenmans förslag, nemligen att genom det sistnämnda icke vinnes det ändamålet, att större medel blefve använda för det ekonomiska karteverket. I detta fall tror jag att den Kongl. Propositionen har ett bestämdt företräde.

Oktadt mitt hufvudskäl är det, hvilket jag nu haft äran framställa, måste jag dock bekänna, att jag icke kunnat helt och hållet förblifva känslolös för allt intryck deraf, att en stor del tjenstemän, som förut haft den förhoppningen att kunna någorlunda taga sig fram, men för hvilka ett hufvudsakligt tillfälle till verksamhet och arbetsförtjenst blifvit genom omständigheterna tillstängdt, skulle kunna få någon ersättning genom att blifva anställda vid det ekonomiska karteverket.

Jag finner nu ej nödigt att ingå i någon slags utredning af det större förslaget om landtmäterikorpsens omorganisation, som jag ej tror kan hafva någon framtid för sig, utan inskränker jag mig till att påyrka bifall till Kongl. Maj:ts Proposition.

Herr Hasselrot: Jag instämmer helt och hållet med åtskilliga föregående talare i den åsigt, att Staten icke bör tillskapa eller bibe-

hålla tjänster för tjänstemännens skull; och af sådan anledning biträder jag ock med nöje Utskottets hemställan under punkten litt. b.

Af samma skäl kan jag ej heller gilla det af en föregående högt ärad talare omnämnda förslaget att indela landet i landtmäteridistrikt och att i hvart och ett af dem tillsätta en landtmätare med lön på stat. Detta förslag går ock i fullkomligt motsatt riktning mot den af allmänna meningen allt högre uttalade åsigt, att tjänstemännens antal bör förminsкас. Det kan då ej vara klokt att, för att gifva landtmätarne löner, tillskapa en helt och hållet ny tjänstemannakorps, särdeles som jag, med den kännedom jag eger om landtmäterigöromål, ej kan inse hvad de skulle få att göra, ty laga skiften inom en stor del af landet äro redan slutade. Deras hufvudsakliga sysselsättning skulle väl således blifva att ordna jordbruksstatistiken; men att tillskapa en ny embetsmannakorps för detta ändamål kan ej vara rätt.

Hvad den föreliggande frågan i första punkten åter angår; så kan jag ej godkänna detta förslag, utan instämmer i Kongl. Maj:ts nädiga Proposition.

Det må nu vara med landtmätarne huru som helst, de må anses såsom industriidkare eller tjänstemän, så lærer man dock ej kunna bestrida dem egenskapen af att vara Statens tjenare. Deras verksamhet är ordnad genom lag. Deras arbete ersättes enligt en af Staten uppgjord taxa. De vinna befordran enligt i lag bestämda föreskrifter. De äro underkastade många kontroller och strängt ansvar om de fela i tjensten; och af allt detta sluter jag att de måste anses såsom Statens tjenare. Den omständighet, att de fleste af dem sakna löner, kan ej upphäfva nämnda förhållande, då nemligen många domare finnas, som ej hafva kontant lön af Staten. Dessa Statens tjenare äro emellertid, till deras nuvarande stora antal, framkallade och inlockade på denna bana af Staten sjelf genom dess lagar; och det synes då vara billigt att, när Staten nu kan använda en del af dessa sina sysslolösa och till följd deraf brödlösa tjenare till ett för Staten nyttigt ändamål, Regeringen får dertill använda de medel, som besparas genom indragning af andre landtmätarnes löner. Jag anhåller alltså att med afslag å Stats-Utskottets hemställan Kongl. Maj:ts förslag må bifallas.

Herr Lagerstråle: I hufvudsak instämmer jag med de talare, som yrkat afslag å Utskottets hemställan och bifall till Kongl. Maj:ts Proposition. Endast mot det formellt olämpliga i att använda löner till annat ändamål än det, hvartil de å stat äro anslagna, hafva betänkligheter uppstått, men dessa äro lätt undanröjda genom förändring af ett par ord. Vi få icke förglömma, att frågan om landtmäteristatens reorganisation, om införande af distriktindelning m. m., är af Riksdagen öfverlemnad till Kongl. Maj:t, och att frågan ännu är på Kongl. Maj:ts pröfning beroende. Vid sådant förhållande är det väl af vikt, att det ordinarie anslaget icke rubbas eller till sitt belopp nedsättes. Deremot synes mig ett interimistiskt användande af de genom andre landtmätaretjänsternas indragning uppkomna besparingar i den riktning, Kongl. Maj:t föreslagit, vara särdeles lämp-

ligt, och jag föreställer mig att man kunde vinna både att anslaget till landtmäteristaten bibehölles oförändradt, till dess den nya organisationen hunne genomföras, och att besparingarne på ett formelt riktigt sätt användes till uppgifna ändamålet, om blott i Kongl. Maj:ts förslag orden "lönerna alltefter som de blifva tillgängliga" utbytas mot "*den besparing i utgifterna å Hufvudtiteln, som sålunda uppkomme, tills vidare må, etc.*" En sådan ändring torde påkallas äfven deraf, att de allmänna föreskrifter, som alltsedan 1840 af Riksdagen meddelats angående besparingars användande, utestänga deras användande till fasta arvoden, utan särskildt uttryckligt bemyndigande från Riksdagens sida. På grund af hvad jag nu anfört, hemställer jag det Kammaren måtte, med afslag å Stats-Utskottets förslag, besluta:

att, derest andre landtmätaretjensterna blifva af Kongl. Maj:t indragna, vid innevarande års slut de som då äro lediga eller endast på förordnande innehafvas samt de öfriga i mån af innehafvarnes afgang, den besparing i utgifter å Hufvudtiteln, som sålunda uppkomme, tills vidare må af Kongl. Maj:t få användas till landmätarens sýsselsättande vid ekonomiska karteverket.

Grefve Mörner, Oscar: Då så mycket blifvit ordadt i detta ämne, skall jag icke länge upptaga Kammarens tid, jag skall icke ingå i någon undersökning af förslaget om distriktindelningen, med hvilken vi nu icke hafva att göra, och icke heller om nyttan af landmätarens anställande vid jordbruksstatistiken, enär hela jordbruksstatistiken är en sak, som ännu hägrar i framtiden, utan jag vill endast beröra den fråga, som är under öfverläggning, heller huru det skall föräras med dessa andre landtmätaretjenster, i fall de indragas. I detta fall instämmer jag med den siste värde talaren deri, att, då Riksdagen ingått till Kongl. Maj:t med anhållan om reorganisation af landtmäteristaten, då denna fråga hvilat på Kongl. Maj:ts ompröfning och då Kongl. Maj:t redan visat den hänsyn för Representationens önskingar, att han tillsatt vissa landtmätaretjenster endast på förordnande, så skulle det strida, mot den aktning och grannligheten Riksdagen är skyldig sin regering, om Riksdagen nu helt tvärt förklarade: Nu skola vi organisera litet på förhand och indraga vissa tjenster, sedan får Kongl. Maj:t fortsätta. Jag frågar, hvart detta skall taga vägen, och om det är på det sättet vi kunna vänta att få en god och ändamålsenlig anordning af en tjenstemannakorps. Deremot kan jag icke riktigt inse, hvad ondt det skulle ligga i att de ifrågavarande besparingarne fingo användas till ekonomiska karteverket, helst som på anslaget till detta verk föreslagits en nedsättning. Om nu Riksdagen, utan att nämna något om indragning af tjenster, stadnade vid det beslut Kongl. Maj:t ifrågasatt, så hade Riksdagen, utan att ingå på sjelfva organisationsplanen, hvilket icke nu tillkommer Riksdagen, dock anvisat medel till ett ändamål, som är godt och som man bör vinlägga sig om.

Jag skulle gerna hafva velat instämma i Herr Lagerstråles yrkande, men då jag mot detsamma, så vidt jag rätt uppfattat dess lydelse, har några formella betänkligheter, får jag i stället anhålla om proposition på bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Herr Nordenfelt, L. M.: Jag behjertar i hög grad landtmätarnes bekymmersamma ställning. Det finnes likväl tyvärr flera andra som äro i samma belägenhet som de, t. ex. civil-ingenjörer, men jag kan icke finna att det är ett statsintresse att underhålla den, derföre att deras ställning är svår, då deras tjänster icke vidare behöfvas till samma antal, som förut. Tjänstemännen äro till för Statens, icke Staten för tjänstemännens skull. Landtmätarne hafva blifvit för många, det vill säga det har varit för stor spekulation åt det hållet att förtjena födan, landmäteritaxan är derjemte för hög, hvarföre landtmännen finna deras användande dyrbarare än att han kan stå ut dermed. Sådan är ställningen. Följden deraf är, att en del af landtmätarne måste söka andra utvägar för sitt uppehälle. Detta är den enklaste och verksammaste reglering af landtmäterikorpsens ställning, och kan icke undvikas. Det må kännas hårdt för dem som egnat sig åt ett yrke, att vid framskriden alder öfvergå till ett annat, men annan hjälp finnes icke, så vidt jag kan inse; äfven om detta anslag af några tusen Riksdaler finge bibehållas, vore föga dermed vunnet och det endast för tillfället. Den föreslagna distriktindelningen är, förlåt att jag säger det rent ut, alldeles opraktisk och kommer att misslyckas, om den försökes. Jag tror mig känna folket och vet hvad värde man i allmänhet sätter på att få den landtmätare, för hvilken man hyser förtroende. Landtmätarne säga: vi hafva verkställt dyrbara renovationer och detta är ett arbete som vi gjort utan lön för Statens räkning, men de hafva för detta arbete genom taxan fått betaldt af skiftesdelegarne, och de renoverade kartorna äro således icke en present af landtmätarne åt Staten, utan en fordran som Staten ställt på skiftesdelegarne mot det att Staten åt dem gifvit vissa fördelar. Landtmätarne säga ock, att de hafva rätt att befordras till de ifrågakvarande tjänsterna. De kunna efter mitt förmenande icke hafva rätt att befordras till andra tjänster, än till dem som icke blifvit indragna. Ekonomiska karteverket och jordbruksstatistiken äro nog af nytta för Staten, och så fort jag finner att tillgångarne medgifva högre anslag dertill utan försummande af andra viktigare statsändamål, skall jag villigt med min röst understödja dem. men ty värr är icke ställningen nu sådan, att vi hafva några medel till öfverlopps, och då torde förhöjning af anslaget till dessa inrättningar tills vidare böra uppskjutas. Vill man höja anslaget till ekonomiska karteverket, är väl vida lämpligare att direkte bevilja en sådan förhöjning, då detta anslag förekommer, än att gifva anvisning på en reservation å ett annat anslag. Detta är för mig afgörande, och jag yrkar derföre bifall till Stats-Utskottets hemställan.

Friherre Sprengtporten: Enligt de äldre landtmäteriförfattningarne var landtmätarnes arfvode bestämmt att utgå i förhållande till de förekommande jordlotternas relativa värde, således betaltes högst för uppmätning af åker, något mindre för äng, ännu lägre för utmark och minst för impedimenter. Enligt de äldsta taxorna lemnades till och med ingen ersättning, efter hvad jag vill erinra mig, för impedimenters aftecknande. Vår sist utgifna landmäteritaxa utgår från en annan grundsats; då, enligt denna, ersättningen beräk-

nas efter antalet figurer på kartan. Detta medför många olägenheter, ty först och främst är det lika omöjligt för den, som önskar landtmäteribitråde till en ekonomisk förrättning, att beräkna sina kostnader, som att kontrollera räkningen, och vidare är det klart, att, då största antalet figurer på kartan vanligen utgöres af mindre värdefull mark eller af impedimenter, den drygaste kostnaden kommer att drabba den jord, som afkastar minst eller som har intet värde. Om landtmätarnes anlåtande för ekonomiska landtmäteriförrättningar, som i forna tider voro lika vanliga som de äro behöfliga för ett väl ordnad jordbruk, under sista tiden aftagit och i sammanhang dermed landtmätarnes inkomster, oaktadt deras höga arvoden minskats, bör, enligt min öfvertygelse, detta tillskrifvas den förändrade landtmäteritaxan. Jag har förut fästat Kammarens uppmärksamhet på detta ämne, och jag måste förklara att, ehuru jag i öfrigt skänker allt erkännande åt den utredning Herr chefen för Civildepartementet i dag afgifvit, saknade jag dock i hans framställning något svar på frågan, huruvida arfvodesbestämmelserna skola bibehållas oförändrade. Sker ingen ändring derutinnan, kommer en reform i landtmäteriväsendet icke att bära de frukter man deraf förväntat. Äfven i ett annat fall skulle jag hafva önskat en upplysning. Jag sväfvor nemligen i oviss-het om, huruvida, i fall Riksdagen ger sitt samtycke till den nya organisationsplanen, deraf skulle blifva en följd att innehafvare af jord, som önskade få den uppmätt, blefve förbunden att vända sig till distriktets landtmätare, eller om han egde valfrihet. En bestä-melse i den förra riktningen torde innebära ett alltför stort intrång på den enskildes rätt. Framgången af en förändrad organisation af landtmäteriet är sålunda, efter hvad jag antager, icke beroende endast af omregleringar inom personalen, utan är i väsentlig mån fästad vid den blifvande instruktionens och taxans beskaffenhet. Emellertid, och då jag alltför väl inser att landtmäteri-korpsen har behof af understöd och då detta understöd kan utgå på sätt Kongl. Maj:ts föreslagit af besparingar och till nytta för det allmänna, vore det nog strängt att blott för bevarandet af en princip, som kanske icke ens förtjenar att betraktas som sådan, afslå Kongl. Maj:ts förslag. Jag hemställer derföre om bifall till detsamma, med eller utan det amendement Herr Lagerstråle föreslagit.

Grefve af Ugglas: Jag vill icke förlänga diskussionen, men jag anhåller likväl, då jag tillhört majoriteten inom Utskottet, att få med några ord motivera min åsigt. Herrarne torde finna, att egentliga svårigheten i denna fråga ligger deri, att två saker här äro sammanblandade.

Den ena är frågan om landtmäteriväsendets reorganisation; denna är beroende på Kongl. Maj:ts ompröfning, och det hade varit riktigare, om Utskottet derom icke yttrat sig så bestämdt som skett. Den andra frågan, helt och hållet oberoende af den förra, är den, huru de tillgångar, som blifvit öfver genom andre landtmätaretjensternas indragning, skola användas. Man har föreslagit att de skulle komma det Ekonomiska karteverket till godo, men då möter frågan, huruvida Riksdagen vill öka arbetet vid nämnda verk. Olyckligtvis kommer

5:te punkten i Betänkandet, som handlar om Ekonomiska karteverket, först *efter* den nu under föredragning varande ijerde, och i femte punkten har Utskottet föreslagit en nedsättning i det härtill beviljade anslaget. Egentliga skälet dertill torde hafva varit, att man icke hyser så särdeles stor benägenhet för det ekonomiska karteverket, emedan man anser det gå alltför långsamt och befarar, att, då en gång slutligen karteverket blir fulländadt för hela riket, duger det icke vidare, enär under den långa arbetstiden kulturförhållandena hunnit undergå en total omgestaltning. Härmed må nu vara huru som helst, men säkert är, att åsigtorna så inom som utom representationen icke äro särdeles gynnsamma för detta karteverk, och bifaller nu Riksdagen hvad Utskottet i nästa punkt föreslagit, lär ej dermed kunna stå väl tillsammans ett beslut, som innebär anställande af flera personer vid nämnda verk. Af denna grund har ej Utskottet kunnat tillstyrka det af Kongl. Maj:t föreslagna sätt för medlems användande. För öfrigt tillåter jag mig erinra, att egentliga syftmålet med förslaget tyckes vara att förskaffa arbetslösa landtmätare sysselsättning. Detta är godt och väl, och det kan vara synd om åtskilliga landtmätare, men jag tror dock, att, om på en bana utsigtorna äro missgynnande, bör man ej underlätta tillträdet till densamma, utan i stället uppmana alla att söka sig in på andra vägar. Jag kan icke frånträda den ståndpunkt, jag inom Stats-Utskottet tillhört, och måste därför yrka bifall till Utskottets förslag.

Grefve Mörner, Axel: Här har under diskussionen yttrats, att frågan om landtmäteristatens förändrade organisation ännu icke är afgjord, och detta förhållande utgör hufvudsakliga skälet, hvarför jag nu yttrar mig, ty det händer ofta, att förslag, som först lösligen framkastas, men lemnas obestridda, sedermera blifva verklighet och stadfastas, under det att måhända dessa förslag icke hafva de sympatier, man skulle kunna förmoda med anledning deraf, att icke något motstånd gjorts mot dem vid deras första uppkomst. Ett sådant förslag är det om rikets indelande i vissa landtmäteridistrikt. Derom är visserligen nu icke fråga, men det är berördt så väl i Kongl. Maj:ts Proposition, som i andra för Riksdagen tillgängliga handlingar. För min del tror jag icke, att en sådan åtgärd vore nyttig och, om vi i dag genom ett bifall till Kongl. Maj:ts Proposition skulle anses hafva tagit ett litet steg till inrättande framdeles af landtmäteridistrikt-tjänster, skulle jag anse oss hafva fattat ett mycket oklokt beslut. Jag tror det därför vara skäl att förfakta den åsigt, som inom Utskottet gjort sig gällande, samt bestrida allt, som kan anses leda till inrättande af en ny embetsmannakorps, som från ett fåtal snart stiger till ett stort antal tjänstemän, hvilka, sedan de väl fått bestämda löner, klaga öfver sin betryckta ställning och lönernas otillräcklighet samt göra anspråk på dessas ökande. Herrarne torde kanhända icke hafva bemärkt de upplysningar, vi erhållit och som visa hvarthän man syftar. I en utdelad broschyr omnämner man såsom tillgång till förbättrande af landtmätarnes aflöning dels 20,000 R:dr motsvarande den fördel Staten skulle vinna genom minskning i landtmätarnes resekostnad vid förrättningar för Kronans räkning och

landtmäteritaxans nedsättning samt en del af värdet på de årligen ingående renovationerna, dels andre landtmätarelönerna 21,600 R:dr, samt dels utflyttningsbidraget 110,000 R:dr, eller tillhoppa 151,600 R:dr, hvilket belopp skulle vara tillräckligt för att förse 140 à 150 distriktslandtmätare med löner å 900 R:dr. Men, icke nog med att anslaget till utflyttningshjälp efter skiften skulle förvandlas till ett aflöningsanslag. Man har slutligen beräknat, att $\frac{1}{10}$ af hushållningssällskapernas andel i bränvinsförsäljningsmedlen borde anslås åt landtmätarne för upprättande af länens jordbruksstatistik genom landtmätarnes försorg. Att jordbruksstatistik kan vara nyttig, vill jag icke bestrida, men dess första *praktiska* nytta torde man här återfinna. Hushållningssällskaperna hafva hittills bekostat insamlandet och sammandragningen af uppgifterna för jordbruksstatistiken, och jag kan upplysa, att kostnaderna därför, åtminstone i det län jag tillhör, icke stadnat vid $\frac{1}{10}$ af bränvinsmedlen utan gått vida högre; och icke är det troligt att landtmätare vilja verkställa detta arbete för bättre pris än hushållningssällskaperna. Man har här sagt, att det skulle vara obilligt, att genom indragning af andre landtmätaretjänsterna beröfva landtmätare den rätt till befordran, de för närvarande hafva. Ja, det är visserligen sannt, att, så länge andre landtmätaretjänster finnas, landtmätarne hafva rätt att blifva befordrade till dessa platser, men jag tror dock icke, att Staten är mera förhindrad att indraga andre landtmätaretjänster än andra tjänster, och, om icke tjänster kunde indragas, skulle hvarje omreglering af Statens embetsverk vara omöjlig. Det är icke allom gifvet att, när tjänster indragas, komma på reservstat och icke blott elev få stå qvar utan äfven avancera. Jag anser distriktslandtmätare-tjänster olämpliga i flera hänseenden och tror, att sådana tjänster, genom den flerfaldiga begränsning de komma att medföra i afseende å landmätares inkomstkällor och vid anlitaandet af landtmätare för förrättingars verkställande, skulle kunna sägas blifva en sorts nya pastorater, men för landtmätare i stället för prester. Mig synes lämpligast, att skickligheten får göra sig gällande, och att den, som gjort sig känd för duglighet, må användas utan inskränkning till ett visst område eller distrikt. Att nuvarande anslaget för landtmäteristatens aflöning skulle behöfva bibehållas oförändradt, till dess att en omreglering af landtmäteristaten kommer att verkställas, kan jag icke för min del finna. Huru snart en sådan omreglering kan komma till stånd, veta vi icke: den stunden är oss alla fördold. Kanhända kommer dermed att dröja lika länge som med utfärdandet af ny instruktion för bergmästare- och grufve-ingenjörstaten, som ännu icke är definitivt bestämd, ehuru en sådan instruktion varit under arbete ända sedan år 1853. Skulle organisationen af landtmäteristaten icke gå fortare, och man under tiden icke skulle få röra vid anslaget, blir detta anslag fastläst för ganska lång tid. Lika med Utskottet anser jag det icke vara ändamålsenligt att använda besparingar på andra anslag till ett arbete, som hufvudsakligen bedrifves med särskildt extra anslag, och yrkar jag dertfore bifall till Stats-Utskottets förslag.

Herr Ekenman: För att afgöra denna sak, anser jag icke nöd-

vändigt att inlåta sig på frågan om landtmäterikorpens omorganisation. Den nu förevarande frågan är blott, om andre landtmätaretjerna skulle kunna indragas och de derigenom besparade löner användas till ekonomiska karteverket, så att sysselsättning skulle kunna beredas lediga landtmätare och ett stort statsändamål tillika befordras. Då detta syftemål, för hvilket jag tagit mig friheten uttrycka mitt intresse, skulle kunna vinnas lika fullständigt genom Herr Lagerstråles förslag, som genom det jag tagit mig friheten framställa, får jag återkalla mitt samt ansluta mig till Herr Lagerstråles.

Herr Lagerstråle: Jag anhåller blott att få erinra, att Kamraren icke har att besluta öfver frågor, som framställas i utdelade broschyrer, utan endast öfver Kongl. Maj:ts Proposition i ämnet samt Stats-Utskottets deröfver afgifna Betänkande. Dem, som befarar olägenheter genom anslags beviljande till inrättandet af distrikts-landtmätaretjänster, vill jag erinra derom, att äfven andra förslag till landtmätaretjänsternas omreglering torde framdeles komma under pröfning, deribland jag nu endast vill nämna *ett*, som afser, att förste landtmätaretjerna skulle så ordnas, att deras innehafvare gjordes oberoende af enskilda förrättningar och endast utöfvade ett chefskap öfver länets öfriga landtmätare samt tillhandaginge domare och andra myndigheter med erforderligt embetsbiträde eller utlåtanden. I alla fall lärer väl icke inom denna kammare ifrågasättas, att ett ordinarie anslag, anvisadt till aflöning af vissa tjänstemän, skulle kunna af Riksdagen indragas utan Kongl. Maj:ts bifall, och något sådant bifall är åtminstone ännu ej lemnadt, eller förslag af Kongl. Maj:t i ämnet definitivt framställt.

Herr Statsrådet Adlercreutz: Då det af Herr Lagerstråle framställda förslag till beslut möjligtvis eger företräde framför Kongl. Maj:ts Proposition, har jag endast velat tillkännagifva att jag för min del önskar att nämnde ärade talares förslag måtte vinna Kamrarens bifall.

Grefve Mörner, Oscar: Sedan Herr Statsrådet Adlercreutz afstått från bifall till Kongl. Maj:ts Proposition, så förenar jag mig i Herr Lagerstråles förslag.

Herr Nordström: Jag afstår från mitt förra yrkande och förenar mig med Herr Lagerstråle i hans förslag.

Herr Hasselrot: Äfven jag anhåller att få instämma i Herr Lagerstråles förslag.

Friherre Funck: Jag förenar mig äfven i det af Herr Lagerstråle framställda förslag till beslut.

Herr Storekenfelt: Såsom motionär 1868 i det ämne, som nu är för handen, torde jag för konsekvensens skull få anhålla om bifall till Stats-Utskottets Utlåtande. Den utväg, som af den Kongl.

Propositionen angifves att indraga tjänstemän, som fortfarande disponera lönerna, är, som mig synes, icke rätt önskvärd; icke heller Landtmäteri-styrelsens förslag, det vore att sälja smöret och tappa bort penningarne. Det var i min ungdom med dess illusioner, som jag framkom med ifrågavarande motion. Jag har blifvit ofantligt gammal sedan dess och lärt inse det pojkkaktiga i sådana försök, men jag måste vara konsekvent i ett ärende, der jag förut uppträdt. Riksdagen har 1868 uttryckt sin önskan i detta ärende och detta års Stats-Utskott har gjort detsamma och i samma anda. En talare har hållit före, att 1868 års Riksdag icke haft klart för sig hvad den äsyftade, och att den derföre gjort en så beskaffad framställning. Jag tror dock, att diskussionsprotokollerna för denna riksdag skulle kunna framkalla en föreställning om något annat. En talare har sagt, att landtmäteritaxan vore för hög och derigenom skulden till landtmätarnes nuvarande betryck. Detta är alldeles riktigt; i samma mån som för desse tillfälle till arbete och förtjänst minskades, har taxan genom en omtänksam styrelsens försorg blifvit satt allt högre och högre, så att vi landtbrukare nu icke kunna begagna landtmätarnes biträde för att få vår jord uppmätt och kartlagd. Att hvarken detta eller min obetydliga röst det ringaste försvårar användandet af det lediga penningebeloppet för andra ändamål, ej ens andre landtmätaretjänsternas effektiva återbesättande på stat, kan jag, per analogi, sluta mig till af en annan nyligen skedd återbesättning af en tjänst under mycket lika förhållanden och för den skull förväntar jag mig öfverseende för denna lilla uddlösa opposition.

Herr Asplund: Då diskussionen i frågan har fortgått så långt, har jag icke begärt ordet för att yttra mig i sjelfva saken; men den siste talarens uppgifter i ett och annat hänseende hafva uppkallat mig. Han yttrade, att, i samma mån tillfällen för landtmätare att erhålla förtjänst på förrättningar aftagit, en omtänksam styrelse uppdrifvit taxan till högre belopp än förut; men detta är ett fullkomligt misstag, hvarom denne talare, som beskyllt andra talare för misstag, torde förtjena en erinran. Det torde nemligen icke vara obekant, att den sednaste taxan i många punkter understiger den föregående. Den värde talaren har sålunda orätt i sin uppgift, och jag fruktar, att, då han sålunda icke haft fullt reda på förhållandet härutinnan, under det han utan skäl tillivitat andra talare bristande utredning, man på honom skulle kunna tillämpa hans eget uttryck, att hafva sålt smöret, men tappat penningarne. Jag yrkar bifall till Herr Lagerstråles förslag.

Herr Hasselrot: Jag tror mig kunna påstå, att anledningen dertill, att landtmätare numera icke hafva någon arbetsförtjänst, icke ligger deri, att taxan blifvit höjd, utan i den omständighet att inga göromål för dem vidare finnas, så att, äfven om taxan vore lägre, de ändock icke skulle erhålla några uppdrag; åtminstone är förhållandet sådant i den domsaga, der jag bor.

Grefve Mörner, Axel: Jag har åter begärt ordet endast för

att uttala den åsigten, att jag för min del icke kan anse den nuvarande taxan lägre än den föregående, hvilken åsigt delas af de flesta jordbrukare, och jag vågar äfven tro, att hufvudskälet, hvarför landtmäteriförrättningar under sednaste tiden så mycket aftagit, just ligger deri, att kostnaderna för sådana blifvit så mycket högre. En talare har yttrat, att landtmäterigöromålen vore slut, och det kan hända att förhållandet är så i hans ort, men i den ort, der jag bor, finnes tillfälle för ganska många landtmätare, att erhålla sysselsättning, och jag tror, att, i samma mån de stora egendomarne komma att sönderfalla, landtmätarne äfven komma att erhålla sysselsättning.

Friherre von Essen: Jag har blott velat yttra några ord med anledning af en talares påstående, att landtmätarne icke vidare skulle hafva någon sysselsättning. Jag vill medgifva, att deras göromål med skiftesverket möjligen *aftagit*, men, då i riksstaten ännu bibehålles ett förslagsanslag af 110,000 R:dr till utflyttningshjälp efter skiften, synes detta förhållande bevisa, att skiftena icke äro afslutade, utan att dessa fortfarande gifva landtmätarne ganska mycken sysselsättning.

Herr Storeckenfelt: Den talare, som motsade mitt påstående, att landtmäteritaxan blifvit högre än den var förut, tillät sig äfven att gifva mig en tillrättavisning, för det jag skulle hafva beskyllt åtskilliga andra talare för att hafva begått misstag, men den värde talaren torde återtaga sin tillrättavisning, ty jag har icke beskyllt någon för att hafva begått misstag, och min uppgift att taxan blifvit högre under nuvarande styrelse, vidhåller jag, emedan den är fullkomligt sanningsenlig.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att under densamma hade yrkats dels bifall till Stats-Utskottets ifrågavarande hemställan och dels af Herr Lagerstråle, att Kammaren måtte afslå samma hemställan och bifalla Kongl. Maj:ts nådiga framställning i ämnet på det sätt, att Kammarerna för sin del beslöt, att, derest andre landtmätaretjerner varda af Kongl. Maj:t indragna, vid innevarande års slut de, som då äro lediga eller endast på förordnande innehafvas, samt de öfriga, i mån af innehafvarnes afgang, den besparing i utgifterna å Hufvudtiteln, som sålunda uppkommer, tills vidare må af Kongl. Maj:t få användas till landmätares sysselsättande vid det ekonomiska karteverket.

Härefter framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till Utskottets hemställan, hvarvid svarades många nej, blandade med ja, samt sedermera proposition på afslag derå och antagande af Herr Lagerstråles förslag, då svaren utföllo med många ja, blandade med nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Herr Wærn begärde votering.

Uppsattes

Uppsattes, justerades och anslogs en så lydande voteringsproposition:

Den, som bifaller Stats-Utskottets i Mom. a af 4:de punkten Utlåtandet N:o 26 gjorda hemställan, röstar

ja;

Den det ej vill röstar

nej;

Vinner nej, afslår Kammaren denna hemställan och bifaller Kongl. Maj:ts i ämnet afgifna nädiga framställning med den förändring deri, som Herr Lagerstråle föreslagit.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—40;
Nej—67.

Mom. b.

Herr Lagerstråle: Med afseende å det beslut, Kammaren fattat angående den föregående punkten, och med hänvisning till den deröfver hållna diskussionen anser jag, att Riksdagen icke bör fatta beslut angående indragning af andre landtmätaretjnesterna, förr än Kongl. Maj:t framställt förslag derom i sammanhang med en reorganisation af landtmäteristaten, och anhåller jag derföre om afslag å den nu föredragna punkten.

Öfverläggningen förklarades slutad och momentet afslogs.

Mom. c.

Herr Lagerstråle: På enahanda skäl som vid den föregående punkten, anhåller jag, att äfven denna punkt måtte afslås.

Momentet afslogs.

5:te punkten.

Herr Hasselrot: Till det ekonomiska karteverket har Kongl. Maj:t, utom för Norrbotten, begärt ett anslag af 46,000 R:dr, deraf 38,000 R:dr skulle användas till kartornas upprättande samt 8,000 R:dr till deras utgifvande. Härvid tillgår nu så att de särskilda skiftes- och ego-kartorna, af ingenjörerne konnekteras och sammanföras till ett sammanhängande helt i en tjugotusendedel af den naturliga storleken. Kartan undersökes sedan på marken, dervid kartorna kompletteras, befintliga fel rättas och förekommande skiljaktigheter anmärkas och införas, så att kartan fullt öfverensstämmer med marken

Riksd. Prot. 1870. 1 Afd. 2 Band.

och de särskilda egoslagen, hvarjemte den upptager egogränserna emellan hemmanen. Denna karta utgör sedan konceptkartan. Den är likväl för stor och svårhandterlig och måste därför transporteras i en mindre skala, eller en fentiotusandedel af den naturliga storleken. Detta verk ställes nu på det sätt att konceptkartan, utan att först renritas, genast öfverflyttas i nämnda skala och graveras på sten, derefter erforderliga exemplar aftryckas och färgläggas; och är det denna sednare kostnad, som, under namn af utgifningskostnad, uppgår till 8,000 R:dr och som Stats-Utskottet nu vill indraga. Dervid ber jag nu först att få anmärka, att, om ej konceptkartan omedelbart transporterades och ritades på sten, den måste transporteras och renritas på papper och det ett ganska stort antal exemplar, enär det är dessa kartor, som, under namn af stomkartor, användas så väl af topografiska kåren, som för de geologiska undersökningarne; och enär så väl topograferne, som geologerne, hvar för sig, behöfva flera exemplar, emedan flere personer samtidigt äro sysselsatta med ritningar och undersökningar i samma trakt, måste följaktligen ett stort antal kartor afritas; och lärer det vara uträknadt att kostnaden för ett sådant arbete föga understiger kostnaden för kartornas graverande å sten och utgifvande på hittills öfligt sätt, utan att då ett enda exemplar finnes tillgängligt för allmänheten. Efter min uppfattning utgör dock den ekonomiska kartan, om den utgifves och blir lätt tillgänglig för allmänheten, ett dödt kapital, som ej har stort värde. Att de ligga och multna i Landtmäteri-kontoret, dermed gagna de föga. Dessutom äro dessa kartor underlaget för jordbruksstatistiken, hvilken, utan kartor, ej utgör något helt. Jag anser således vara af stort gagn att dessa kartor utgifvas och komma allmänheten tillhanda. Man har visserligen anmärkt, att inkomsten af försäljningen ej svarar emot utgifningskostnaden, men dertill vill jag svara, dels att företaget väl ej är beräknadt på vinst, utan på allmän nytta, dels ock att kartorna, i den mån de bli kända, nog vinna ökad afsättning; börande jag äfven upplysa att kartorna under sednare tider varit mycket efterfrågade och att ett stort antal af dem blifvit reqvirerade för folkskolornas räkning. Kostnaden är dessutom nedbringad till den minsta möjliga. Hela detta grannliga och nyttiga arbete utföres nemligen af fruntimmer. Det är nemligen ej mindre än 22 fruntimmer, som dermed dagligen sysselsättas, och då jag nämner att deras årliga aflöning ej uppgår till mer än 3. 4 å 500 R:dr till dem hvar, kan man ej säga att de aflönas för högt. De skulle emellertid, dessa fattiga, flitiga arbetsbin, genast blifva skiljda från detta gagneliga arbete och mista sitt dagliga bröd, om anslaget indroges. Detta synes dock desto mindre lämpligt just nu, da Riksdagen redan beslutat att i underdånig skrifvelse anhålla att det måtte utredas, om ej de tre särskilda kartverken kunna ställas i närmare samband med hvarandra, och chefen för landtmäteriet af Kongl. Maj:t fått i uppdrag att tillse huruvida förändrade föreskrifter rörande det ekonomiska kartverket, kunna finnas erforderliga. Jag anhåller således vördsamt att, med afslag af Stats-Utskottets hemställan, Kongl. Maj:ts Proposition må bifallas.

Friherre von Essen: Jag är till största delen förekommen af hvad den siste talaren yttrat. Jag har emot Utskottets beslut i denna punkt reserverat mig, icke derföre, att ej Utskottet på goda grunder föreslagit en inskränkning uti det ifrågavarande kartarbetet, utan derföre att jag anser tidpunkten vara mindre väl vald för en sådan förändring, enär denna Kammare vid föredragning af Fjerde Hufvudtiteln beslutat att, i sammanhang med anmälan af sitt beslut om beviljadt extra anslag för Topografiska korpsen, tillika anhålla, att Kongl. Maj:t måtte taga under ompröfning, i hvad mån de topografiska, ekonomiska och geologiska karteverken kunna med hvarandra ställas i närmare samverkan, efter hvilken plan i afseende på skalor, omfattning och utgifning dessa karteverk framgent böra fortgå, samt i hvad mån kostnaderna derföre må kunna inskränkas. Då härtill kommer, att Kongl. Maj:t i nådig skrifvelse af den 14 December 1869, bland annat, befallt General-landtmäteri-styrelsen att efter någon tid, på grund af vunen erfarenhet, inkomma med underdånig framställning angående de nya eller förändrade föreskrifter, som i ett eller annat hänseende kunna af omständigheterna påkallas, så kan jag ej för min del finna annat än att det är öfverflödigt för Riksdagen att inlåta sig på detaljerna hos dessa kartverk. Det är vida bättre att låta myndigheterna, som hafva reda på förhållandena, först få framställa sina förslag.

På grund af hvad jag sålunda haft äran anföra, får jag vördsamst hemställa att Kammaren, i afseende på det ekonomiska karteverket, måtte bifalla Kongl. Maj:ts Proposition och för år 1871, utöfver det på ordinarie stat uppförda anslaget 6,000 R:dr, anvisa ett extra anslag af 20,000 R:dr till arbetena i Norrbottens län och 40,000 R:dr till de öfriga arbetena, eller tillsammans 60,000 R:dr.

Herr Odelberg: I likhet med de näst föregående talarne får ock jag förklara, att jag ej kan gilla Stats-Utskottets förslag att med 8,000 R:dr minska anslaget till ekonomiska karteverket. Jag anser det särdeles nödvändigt för hvarje enskild person att hafva reda på sina tillgångar och ändå viktigare torde det vara för Staten att genom utredningar och beskrifningar få utredt hvad den eger i jord af olika slag inom landets särskilda delar. Andamålet med det ekonomiska karteverket är just att söka afhjelpa den brist, som hittills förefunnits i detta hänseende. För min del kan jag derföre ej finna annat, än att ju förr detta kartverk kan bringas till fulländning, desto bättre. Jag skulle derföre mycket heldre bevilja betydligt högre anslag än förut, än jag skulle vilja nedsätta detta anslag. Visserligen har man sökt att fylla behovet af en landbruksstatistik genom de upplysningar, som länens hushållnings-sällskaper insamla och till statistiska central-byrån insända, men dessa uppgifter äro ganska ofullkomliga och otillfredsställande och jag vågar påstå, i många fall, missledande; och detta skola de blifva ända till dess de kunna stödja sig på en på noggranna mätningar och undersökningar grundad kännedom om landets beskaffenhet, eller med andra ord till dess att uppgifterna kunna jämföras med de ekonomiska kartorna. Om man så-

ledes önskar en fullständig jordbruks-statistik, så måste man äfven vilja befordra det ekonomiska karteverket.

Det förefaller mig besynnerligt att Utskottet, som ej haft något att erinra emot det till arbetena i Norrbottens län ensamt begärda anslag af 20,000 R:dr, och som vidare för ett likartadt ändamål i de norra länen, nemligen skiften och afvittringar, tillstyrkt ett så rundeligt anslag som 170,000 R:dr, ej ansett mödan värdt att anslå ens en femtedel af dessa summor för hela det öfriga riket. Utan att vilja fränkänna Norrland, all möjlig vigt, så vågar jag dock påstå, att hela det öfriga riket har lika stor betydelse i ekonomiskt afseende, och att det således borde bevärdigas med åtminstone samma anslag som hittills.

Jag kan således ej annat än till alla delar ogilla den föreslagna nedsättningen i detta anslag, och får i likhet med föregående talare, anhålla om afslag på Stats-Utskottets Betänkande och bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Arrhenius: Då jag vid föregående tillfällen, när denna fråga inom denna Kammare förevarit, yttrat mig emot denna nedsättning af detta anslag, så anser jag för min pligt, att göra det äfven nu. Nyttan af det ekonomiska karteverket behöfver ej här bevisas, och den har nu ej heller blifvit ifrågasatt. Men man förmenar att detsamma, på det sätt som det nu bedrifves, blifver vida dyrare än det borde vara. Detta är en anmärkning, som icke är obefogad. I andra länder, der sådana karteverk upprättas, äro de på samma gång billigare och vida bättre ordnade. Jag har här ett sådant för Belgien, det är utfördt med mindre pretention och med mindre kostnad, men uppfyller bättre sitt ändamål. Jag tror derföre att man för framtiden bör äfven hos oss gå till väga på ett sparsammare och mera ändamålsenligt sätt, men att nu afbryta all utgifning af detta karteverk, torde dock vara oriktigt, i synnerhet som Kammaren beslutat att till Kongl. Maj:t ingå med en skrifvelse, innefattande anhållan om en undersökning i hvad mån de topografiska, ekonomiska och geologiska karteverken må kunna ställas i samband med hvarandra samt för framtiden med mindre kostnader kunna fortsättas.

Då jag således är fullt öfvertygad om olämpligheten att nu för tillfället afbryta utgifningen af det ekonomiska karteverket, finner jag mig föranlåten att instämma med Friherre von Essen och yrka bifall till Kongl. Maj:ts Proposition på de grunder, som blifvit af Friherre von Essen, i hans reservation anförda.

Herr Nordenfelt, L. M.: Vid föregående riksdagar har i denna fråga så mycket blifvit taladt, att jag ej nu länge skall uppehålla Kammaren.

Jag tror ej, att fullständigheten i jordbruksstatistiken skadas derigenom, att man upphör att utgifva den ifrågavarande kartan, hvars skala, $\frac{1}{1,500,000}$ del af naturliga storleken, uppenbarligen är alldeles för liten för att derå kunna bestämma någon areal. Den ritade kartan är alldeles icke, såsom man här påstått, något dödt kapital, då hvem som vill kan låta kopiera de delar af densamma, han kan behöfva, fastän som tillbörligt är på sin egen bekostnad. Efterfrågan på de

utgifna kartorna har icke varit särdeles stor, hvarföre man ock funnit på att utdela sådana till folkskolorna.

Hvad beträffar dessa olyckliga damer, som inlagt så stor förtjenst vid detta karteverks gravering, så hafva de derigenom förvärfvat en stor skicklighet, som de, derest deras anställning vid det ekonomiska karteverket skulle upphöra, kunna tillgodogöra sig i andra grenar af gravörsyrket.

Just derföre att man beslutat en skrifvelse till Kongl. Maj:t och emedan man erkänner, att den nuvarande planen ej är tillfredsstäl- lande, tror jag det vara skäl att inställa karteverkets utgifning tills vidare, såsom Utskottet föreslagit.

Man har sagt, att landtmäteristyrelsen bör hafva tid på sig för att afgifva sitt yttrande, men tror herrarne då, att detta är ett ämne, som kan vara främmande för landtmäteristyrelsen? Ingalunda. Den känner fullkomligt ämnet i alla dess detaljer. Detta karteverk har under flera år haft sin lokal i samma hus som landtmäteristyrelsen, och så att säga under deras ögon. För min del är jag öfvertygad att detta yttrande kan afgifvas när som helst, och att denna lilla indragning skulle lämpligen påskynda frågans behandling. Om Regeringen sedermera, efter det en annan plan blifvit uppgjord, begär förhöjning i anslaget, så skall jag ej motsätta mig en sådan, derest jag nemligen kan gilla den plan som då föreslås.

Hvad anslaget till karteverket för Norrbottens län beträffar, så tror jag, att någon inskränkning deri ej bör ifrågasättas, då detta arbete afser att taga reda på hvad Staten der eger, och således är af stor nytta vid de pågående afvittringarne.

På grund af hvad jag sålunda haft äran anföra, får jag anhålla om bifall till den föredragna punkten.

Friherre Sprengtporten: För min del har jag ej något att tillägga till hvad de herrar yttrat, som förordat Friherre von Essens reservation, till hvilken äfven jag får yrka bifall.

Herr Hazelius: Äfven jag får förena mig med de Herrar, som yrkat bifall till Kongl. Maj:ts Proposition.

Likväl ber jag få nämna, att, då här är fråga om karteverkets *utgifvande*, det torde böra tagas i betraktande, att sjelfva mätningen otvifvelaktigt är det viktigaste för jordbruksstatistiken, då deremot utgifningen är en bisak. Jag stödjer detta på en uppsats i ett tidningsblad af chefen för landtmäteristyrelsen, deri han yttrar, att han anser den *ritade* kartan vara hufvudsaken och ej har något emot att utgifningen inställes; och jag skulle tro att chefen i detta hänseende må ega vitsord och att man ej bör gå längre än han önskat.

Jag vill ej vidare utbreda mig öfver detta ämne, ehuru åtskilliga talares yttranden kunde dertill inbjuda, utan anser det öfverflödigt att vidare yttra mig, helst denna Kammare redan vid Fjerde Hufvudtiteln beslutat en skrifvelse med anhållan om utredning i hvad mån en samverkan mellan våra trenne karteverk må kunna ega rum.

Denna utredning lärer väl komma att, på grund af sakkunskap, visa huru härmed förhåller sig.

För min del får jag så till vida instänma med reservanten, att jag yrkar, att anslaget måtte höjas till 60,000 R:dr. men deremot påyrka bifall till Utskottets hemställan, att Riksdagen måtte i underdånighet anhålla, att utgifningen på Statens bekostnad af de ekonomiska kartorna, utom den öfver Norrbottens län, må tills vidare inställas.

Jag tror detta vara ett förmedlingsförslag emellan de olika åsikter, som här uttalats, den ena för anslagets nedsättning och den andra för anslagets bibehållande vid sitt nuvarande belopp.

Herr Hasselrot: Jag skiljer mig så till vida från den föregående talarens åsigt, att jag anser dessa kartor jemförelsevis onyttiga, om de skola ligga och multna i arkiverna, då de ej blifva annat än ett dödt kapital, och tror att de ej rätt uppfylla sitt ändamål förr än de blifva utgifna. Det är visserligen hvar och en obetaget att begära en afritning af dessa kartor, — men hvad kostar ej detta emot, att, om karteverket utgifves, kunna få köpa en tryckt karta i mindre skala, som för allmänheten är vida bättre såsom lättare att handtera? Äfven för jordbruksstatistiken är det bättre att de blifva tillgängliga för hvar och en, än att de skola ligga obegagnade i arkiven.

Då de upprättas häradsvis, så blifver deraf en följd, att de flesta någorlunda bildade häradsboer skola tillegna sig det blad, som afser deras härad. Jag är vidare öfvertygad, att dessa kartor komma att blifva af mycket gagn för folkskolorna. Enligt min tanke blifver detta karteverk ett dödt kapital om det begrafves i arkiverna, men ett lefvande om det utgifves och sålunda kommer allmänheten till godo; och denna åsigt vidblifver jag, äfven om en motsatt skulle förfäktas af chefen för det ena eller andra af våra karteverk, hvadan jag för min del yrkar bifall till Friherre von Essens reservation.

Herr Statsrådet Adlercreutz: Med det beslut, som Kammaren redan fattat, att till Kongl. Maj:t aflåta underdånig skrifvelse med begäran om möjligheten af en närmare samverkan mellan de tre kartverken, anser jag ej förenligt att nu fatta beslut om inställande af utgifningen på Statens bekostnad af de ekonomiska kartorna. Följden deraf skulle blifva, att den billiga och skickliga personal, som nu finnes, måste afskedas; och om kartearbetet sedan skulle återtagas, så vore densamma måhända ej vidare att tillgå. Det är dock gifvet, att, sedan en sådan skrifvelse, som ofvan är omförmäld, blifvit aflåten, så måste det åligga vederbörande, att tillse, huruvida ej, under det att det kan vara ovisst om de ekonomiska kartorna komma att framdeles som hittills utgifvas, en inskränkning lämpligen kunde ske; men att helt och hållet inställa utgifningen af en karta, som redan är färdig att läggas under tryckning, dertill vore väl ej skäl.

I följd häraf skulle jag icke hafva något emot ett Riksdagens beslut om en skrifvelse i den riktning, att det måtte tagas i öfvervägande, huruvida utgifningen af de ekonomiska kartorna må kunna inskränkas, ehuru jag anser ett definitivt beslut i detta afseende nu vara mindre lämpligt.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att under densamma hade yrkats, dels bifall till Stats-Utskottets ifrågavarande hemställan, dels af Herr Hazelius, bifall till samma hemställan med den förändring, att summan 32,000 R:dr förhöjdes till 40,000 R:dr och i följd deraf slutsumman 52,000 R:dr förändrades till 60,000 R:dr, och dels slutligen att Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, i hvad den skiljde sig från Kongl. Maj:ts nådiga framställning i ämnet, måtte samma framställning bifalla.

Härefter framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till Utskottets hemställan, hvarvid svarades många nej jemte åtskilliga ja, sedermera proposition på bifall till samma hemställan med den af Herr Hazelius föreslagna ändring, då svaren likaledes utföllo med många nej jemte åtskilliga ja, och slutligen proposition på afslag å merberörda hemställan, för så vidt den skiljde sig från Kongl. Maj:ts nådiga framställning, och bifall till samma framställning, hvilken proposition besvarades med många ja jemte åtskilliga nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

6:te och 7:de punkterna.

Biföllos.

8:de punkten.

mom. a.

Biföllos.

mom b

Herr Nisser: Liksom vid föregående riksdag, då jag besvarade Kammaren med ett anförande i denna fråga, ber jag att äfven nu få anföra åtskilliga siffror, dervid jag vill inskränka mig att vara så kort som möjligt. Här är egentligen fråga om behållningen år 1868, enligt de statistiska beräkningar, som för oss äro tillgängliga; men jag vill äfven vidröra behållningen för år 1869, och gör jag detta så mycket hellre, som vi ur en här utdelad uppsats, hvilken redogör för förhållandet under detta år, finna, att ett vida lyckligare förhållande inträdt med år 1869. Jag tillåter mig derföre att här göra några jemförelser.

Totalinkomsterna utgjorde under år

1867	6,017,049 R:dr.
1868	6,161,079 "
1869	6,221,280 "

Det visar sig således härvid lag ett litet men jemut stigande.

Se vi härefter på *utgifterna*, så uppgingo dessa till, under år

1867	4,948,467 R:dr.
1868	6,440,016 "
1869	3,795,017 "

Det är således i högsta måtto anmärkningsvärdt denna lyckliga minskning i utgifterna, året 1869 uppvisar.

Betrakta vi dessa inkomst- och utgiftssiffror, så visar sig för året 1867 ett öfverskott af 1,068,582 R:dr, som dock ej utgör mera än 18 procent af bruttoinkomsten, under det att året 1868 ej visar något öfverskott alls, utan fastmera en brist af 278,937 R:dr. Deremot hafva vi för året 1869 ett öfverskott af 2,426,263 R:dr. Hvarföre resultatet är så dåligt för år 1868, vill jag ej ens undersöka, då detta år bildar en öfvergång från ett gammalt till ett nytt system. Må man förgäta detta såsom en fait accompli, då en ny tidräkning för våra jernvägar inträdte med året 1869. I statistiska berättelsen för år 1868 står det att till bristens fyllande för samma år har anlåtats "af föregående års förslag af påbörjade arbeten: 1,004,199 R:dr". Härigenom har man för 1868 till och med kommit till ett öfverskott af 725,262 R:dr, ehuru kostnaden, såsom här ofvan visats, varit effektivt större än inkomsterna.

Om man nu betraktar procenten af bruttoinkomsten, som användts för rörelsen, så visar sig att densamma utgjorde år

1865	59,76	procent.
1866	59,42	"
1867	60,67	"
1868	68,6	"
1869	56,1	"

Jag har förut yttrat, och vidhåller det ännu, att inkomsterna ingalunda bero på huru det ser ut i böckerna, utan att såsom inkomster endast äro att anse, hvad som verkligen influtit till Statsverket. För år 1869 är förhållandet i detta hänseende högst tillfredsställande, i det att insättningarne uppgått till nära 40 procent af bruttoinkomsten. Inbetalningarne under år 1869 utgjorde nämligen till Riksgälds-kontoret 505,964 R:dr 53 öre.
,, Statskontoret 2,000,000 " -- "

Summa R:mt 2,505,964 R:dr 53 öre.

Om någon skulle anmärka, att denna slutsumma icke stämmer in med den i Trafikstyrelsens rapport upptagna, Statskontoret tillkommande andel af trafikmedlen för år 1869, som befinnes utgöra 2,443,837 R:dr 31 öre, så kommer sig detta deraf, att förutnämnda, under år 1869 i Riksgälds-kontoret insatta belopp 505,964 R:dr 53 öre egentligen tillhör 1868 års trafikmedel, hvaremot under innevarande år 1870 blifvit i Statskontoret insatta trafikmedel för sista delen af året 1869 med 443,837 R:dr 31 öre. Vi få sålunda på detta sätt jemväl samma summa, som Trafikstyrelsen i sin promemoria upptar och finna häraf att insättningarne under året 1869 utgjorde något öfver 40 procent af bruttoinkomsten, under det att, såsom vi förut nämnt, insättningen för 1869 utgjorde något under 40 procent af bruttoinkomsten.

Hvad angår den behållning, hvartill vi nu sålunda kommit, så måste man erkänna, att detta är det vackraste resultat, hvartill man på så kort tid skäligen kunnat önska att komma. En talare, som förlidne år var ledamot i denna Kammare, likasom en i Andra Kam-

maren, hoppades på en tillökning af 1,000,000 R:dr i trafikinkomsterna, under det att i vår Riksstat fordrades ännu något mera.

Vi skulle således efter dessa anspråk hafva fordrat dels 2,000,000 R:dr, dels något derutöfver; men nu visar sig det lyckliga förhållandet, att trafiken till och med lemnat något utöfver äfven de högsta siffror.

En reservant anmärker i Utskottets Utlåtande, att baningenjörernas antal, som 1868 utgjorde sexton, nu reducerats till tio. Således har hvarje baningenjör cirka tio mil för närvarande, och en sådan kan ej gerna hafva mera än högst 12 å 13 mil att inspektera. En reduktion i detta hänseende är sålunda redan verkställd och i den mån sådant kan utföras torde man få hoppas, att den ännu något längre torde kunna utsträckas.

Då vi på detta sätt se riktningen hos Trafikstyrelsen vara att gå Riksdagens önskningsar till mötes, äfvensom att ett härom forlidna riksdagen gifvit löfte på ett tillfredsställande sätt infriats, anser jag det olämpligt att besvara Kongl. Maj:t med en skrifvelse, som ej afser annat än hvad vi i alla fall hafva hopp vinna. För min del finner jag den skrifvelse, som blifvit i Stats-Utskottet ifrågasatt, icke för närvarande vara af något behof påkallad, men jag afstår derföre ingalunda från min rätt att granska Trafikstyrelsens framtida åtgärder och att framställa anmärkningar, då fog dertill kan finnas, under det att det alltid blir angenämt att erkänna de förbättringar, som Trafikstyrelsen lyckas att genomföra.

Med afseende å sådana förbättringar hyser jag ännu åtskilliga förhoppningar, t. ex. angående distriktsindelningen, verkstäderna och kanske äfven arbetspersonalen på banan och vid stationerna. Vi veta nemligen, att stationspersonalen vid tågens ankomst är fullt sysselsatt, då arbetspersonalen deremot då är hindrad; hvaremot när tågen passerat, förhållandet är tvärtom. Jag tror, att det är möjligt att härvid lag åstadkomma besparingar, och inbesparandet af en enda man på våra mera än 100 stationer skulle göra omkring 30 å 40,000 R:dr per år, en besparing väl värd att lägga märke till och som vi, jag hoppas det, hafva att motse.

En annan sak, som samme reservant vidrört, vill jag ej låta gå förbi, då jag obetingadt instämmer i hans åsigt. Han talar nemligen om allmänhetens växande fordringar på hastighet, bekvämlighet och lågt pris. Det är santt att anspråken stigit och stiga fortfarande på alla bekvämligheter mot lågt pris; men här finnes snart en viss gräns, hvaröfver man ej kan gå; och det är omöjligt både att trafikera för godt pris och att på samma gång lemna Staten en skälig inkomst. Jag tror sålunda det ej vara rätt att Trafikstyrelsen i dessa afseenden får uppbära förebräelser, utan bör den heldre vinna ett stöd genom en här uttalad opinion.

Jag vill ej vidare upptaga tiden. Genom hvad jag anført, tror jag mig hafva ådagalagt, att vi icke obetydligt närmat oss det mål som varit af oss alla eftersträfvadt, och vid sådant förhållande anser jag, att den i andra momentet af ifrågavarande punkt föreslagna skrifvelse ej bör komma i fråga, utan får jag yrka afslag på Utskottets Betänkande i nämnda punkt.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes först proposition på bifall till Utskottets förevarande hemställan, hvarvid svarades nej, och sedermera proposition på afslag derå, som med ja besvarades.

9:de punkten.

Grefve Lagerberg: Af Stats-Utskottets ifrågavarande Utlåtande i nionde punkten synes, att två aktade ledamöter af Andra Kammaren Jöns Pehrsson i Kråkeryd och Ola Pehrsson i Karsholma hos Trafikstyrelsen anhållit om en station på södra stambanan mellan förutvarande stationerna Elmhult och Ousby, äfvensom att Trafikstyrelsen tillstyrkt berörda anhållan och föreslagit att stationen måtte erhålla det betecknande namnet Killeberg. Kongl. Maj:t har äfven gillat ifrågavarande framställan. Jag, för min del, vill ej sätta mig emot hvarken sjelfva stationen eller namnet; men jag vill ej biträda Stats-Utskottets förslag i afseende på tiden, då stationen skall anläggas. Stats-Utskottet har alltid anført, att den största sparsamhet är af nöden, och på allt sätt bemödat sig att få statsregleringen att gå ihop. Det vill derföre synas, som Stats-Utskottet i detta fall något blundat; ty sjelfva Trafikstyrelsen har anført, som står att läsa längre fram i Betänkandet, att denna station först i en framtid skulle blifva nyttig, och derföre anser jag, att anläggningen af stationen väl skulle kunna uppskjutas ännu några år, hvarigenom den summa, som härfor erfordras, nu kan ingå i fyllandet af Statens behof. Jag får sålunda yrka afslag på Stats-Utskottets Utlåtande i denna punkt.

Herr Nordenfelt, Leonard Magnus: Äfven jag får instämma i yrkandet på afslag af Stats-Utskottets Betänkande i denna punkt. Jag har visserligen bifogat min reservation till Stats-Utskottets Utlåtande och skulle derför kunnat inskränka mig härtill; om jag kunde förutsätta, att Herrarne läst densamma; men då detta ej alltid lär vara förhållandet, så vill jag här taga mig friheten att uppläsa min reservation i frågan: "Oaktadt jag medgifver, att den af Kongl. Maj:t föreslagna jernvägsstationen framdeles blifver behöflig, anser jag dock, att dess anläggande tills vidare bör anstå, på följande skäl:

1:o. Enligt officiela beräkningar skulle tillvexten uti Statens trafikinkomster till följd af den nya stationsanläggningen obetydligt öfverstiga de påräkneliga utgifterna, oberäknadt ränta på anläggningskostnaden, hvilket dessutom bestyrkes af det förhållandet, att aldri största delen af den trafik, som skulle tillkomma den nya stationen, redan nu upptages af de två närmast belägna stationerna.

2:o. Trafikstyrelsen har i ett förut afgifvet Betänkande förklarar den ifrågavarande stationen icke vara af den vikt, att den borde år 1870 anläggas, och jag kan icke finna någon väsendtlig förändring ännu hafva egt rum, vare sig i ortens trafikförhållanden eller i statsverkets ekonomiska ställning.

3:o. Medeltalet af den väglängd, som landsvägsfrakten skulle förkortas för de å den nya stationen trafikerande, går knappt till $\frac{1}{2}$ mil och största förkortningen för någon af dem till en mil.

4:o. Jag finner ingalunda afgörande, att lokala embetsmän tillstyrkt fördelar för de områden, som stå under deras förvaltning, och

känner flera fall, då stationer på grund af sådana förord blifvit anlagda, hvilka icke varit för jernvägens ekonomi fördelaktiga.

5:o. Jag befarar icke att de bidrag, som nu erbjudas, skola vägras vid den tidpunkt då statsverkets ställning medgifver, att utan uppskjutande af för samhället viktigare ändamål, bevilja medel för den ifrågavarande stationen.

6:o. Sedan man utfört en mindre stationsanläggning, dröjer det ej länge förr än de vid denna station trafikera på samma bekvämligheter, som finnas vid andra stationer, hvaraf inom kort följer stationens betydliga utvidgande och ökande af utgifterna för densamma, utan att utgifterna för de bredvid liggande stationerna kunna väsentligen inskränkas.

7:o. Jag är slutligen fullt förvissad om att utrymmet vid de båda närmast liggande stationerna skall befinnas tillräckligt för flera år och att icke heller ännu någon mötesplats erfordras emellan Ousby och Elmhult.“

Jag får därför fortfarande yrka afslag å Stats-Utskottets Utlåtande i denna punkt.

Grefve Wachtmeister. Axel Knut: Då jag, i egenskap af styresman för det län, der ifrågavarande station skulle komma att förläggas, hos Regeringen förordat ansökningen derom, anser jag det såsom en pligt för mig att understödja Utskottets förslag. Jag vågar tro, att, om de ledamöter i Utskottet, som varit af skiljaktig mening med majoriteten, haft tillfälle att sätta sig in i alla lokalförhållanden, så hade Utskottets beslut blifvit enhälligt.

Såsom ett af motiverna för sin reservation har Herr Nordenfelt yttrat: “Enligt officiella beräkningar skulle tillväxten uti Statens trafikinkomster till följd af den nya stationsanläggningen obetydligt öfverstiga de påräkneliga utgifterna.“ Jag vågar likväl tro, att hvarken reservanten eller någon annan är i stånd att på förhand bestämma fördelarna eller blifvande trafikinkomsterna af en ännu ej anlagd station. Det är en obestridd sanning, numera till fullo erkänd, att förökade kommunikationer befordra en orts ekonomiska förkofran och industriella utveckling. Ej heller bör kunna bestridas, att förökade stationer vid jernvägen, anlagda på lämpliga platser och med iakttagande af nödig sparsamhet, icke allenast befordra orternas intressen, utan äfven föröka trafikinkomsterna. Dock torde man ej böra sätta trafikinkomsterna i första rummet, utan den fördel för orten som derigenom uppstår, och detta är ju äfven det egentliga ändamålet med våra jernvägar.

Härförutom tror jag, att reservanten bedragit sig, då han yttrat, att den ifrågavarande stationen ej skulle vara af synnerlig vikt eller dess anläggning af tvingande omständigheter påkallad. För någon tid sedan samtalade jag med en jernvägstjensteman, som varit stationsinspektör i Ousby, och yttrade han då, att han varit i tillfälle att besanna opinionen i orten, och att man der alltid ansett såsom ett stort misstag, att ej en station redan från början blifvit anlagd ungefär i den trakt, der nu ifrågasatta station blifvit föreslagen, hvarigenom en större rörelse, likasom en större inkomst för Staten skulle uppstått.

Reservanten yttrar vidare: "Jag finner ingalunda afgörande, att lokala embetsmän tillstyrkt fördelar för de områden, som stå under deras förvaltning." Men hvems upplysningar skola i dylika fall som detta vara af mera värde, än just de lokala tjänstemännens. Böra ej upplysningar af ortens myndigheter vara af det största värde och ega vitsord i frågor som röra den, och torde det icke vara mera skäl att fästa sig vid uttalanden af dessa myndigheter, än af personer hvilka, ehuru utmärkta fackmän, i dag kanske för första gången tänkt på de förhållanden som nu äro föremål för öfverläggning. Christianstads länsstyrelse vet, att den föreslagna stationen skulle blifva af stort inflytande, och den har äfven uttalat detta. Den ort, der stationen blifvit föreslagen, är den enda inom länet, der industri och husslöjd finnes mera utvecklad eller synes hafva någon trefnad, en ort som måste på allt sätt understödjas, om dess idoga befolkning skall förmå till ett torftigt underhåll tillgodogöra sig naturens aister och sina egna händers verk, och torde det derföre vara allt skäl att understödja densamma. Hvad vigt kommunerna sjelfva fästa vid denna stationsanläggning, visar sig deraf, att de ej dragit i betänkande att, ehuru en bland de fattigare delar af länet, erbjuda en summa penningar, som man kan förstå att det, efter deras förhållanden, är svårt att umbära. Det har ej blifvit under diskussionen yttradt något vidare, som jag anser böra motverka antagande af Utskottets förslag, men reservanten har i sin reservation talat om farhågan af stationens betydliga utvidgande framdeles, och i följd deraf ökande af utgifterna för densamma. Ja, är en sådan utvidgning föranledd af en ökad trafik, så torde deri ej ligga någon olycka, då detta endast skulle blifva än mera inbringande för Staten.

Af en talare har här blifvit yttradt, att denna fråga kunde uppskjutas till en aflägsen framtid. Detta tror jag vara vederlagdt deraf att den ort, som är i fråga, befinner sig i den ställning, att man för densamma bör göra allt möjligt.

Hvad beträffar sjelfva kostnaden, hvilken skulle blifva så stor, derföre att en större sträcka dubbla räler skulle erfordras, så är detta en fråga som jag ej vågar bedöma, utan öfverlemnar till fackmän; men det vet jag, att, om detta ej skulle behövas, så skulle besparingen blifva stor. Jag får yrka bifall till Utskottets Utlåtande i denna punkt.

Herr Troilius: Frågan om denna station är ej ny, ty när södra stambanan anlades, och fråga uppstod, hvar stationerna skulle läggas, så föreslogs dertill antingen Elmhult eller Loushult, beläget emellan Elmhult och Ousby. Derom fördes hetsiga strider, men resultatet blef, att stationen beslutades böra läggas vid Elmhult. Deremot afsattes vid Perstorp, hvilket är samma plats, som nu blifvit af sökandena benämnd Killeberg, en horisontal plan för en möjligen framdeles ifrågakommande stationsanläggning midt på denna ovanligt stora stationsdistans. Sedan frågan härom blifvit inom orten väckt, och ansökningen derom jemte anbud af bidrag till Trafikstyrelsen inkommit, så har densamma utgjort föremål så väl för sådana under-

sökningar som på styrelsen kunde ankomma, som äfven för särskild utredning genom Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Kronobergs och Christianstads län. Förhållandet är, att det stora afståndet två mil emellan de nuvarande stationerna Ousby och Elmhult utan mötesplats deremellan ofta medför stora olägenheter och uppehåll för bantågen, synnerligen då snöfall eller andra hinder vållat rubbningar i deras reguliera gång, eller extratåg skola anordnas emellan de ordinarie tågen. Onekligt är äfven att ett så stort afstånd emellan stationerna minskar rörelsen, helst inom en så beskaffad ort som den ifrågavarande. Trafiken i denna ort består nemligen hufvudsakligen af skogsprodukter, ehuru ej af synnerligen stort värde, men hvar på tillgången är särdeles riklig, ehuru den icke kan med fördel tillgodogöra eller begagna jernvägen, om den belastas med alltför långa landsvägstransporter innan effekterna kunna aflastas vid jernvägsstation. Detta är förhållandet med en stor del af ortens skogrikaste trakter, i afseende på Ousby station, hvarest utrymmet för upplag af virke dessutom är alldeles för inskränkt och icke heller kan utan stora kostnader utvidgas, emedan den redan upptagna upplagsplatsen är omgifven af enskilda byggnader som derstädes uppstått etter stationens anläggning. Den nya stationen skulle lätta tillförseln af trävaror från båda sidor, och Konungens Befallningshafvande i Kronobergs län har äfven bestyrkt, att densamma skulle för Hallaryds socken af Sunnerbo härad medföra synnerlig lättnad för denna skogrika sockens afsättning af skogseffekter. Med afseende på jernvägens eget behof af mötesplats för bantågen på sträckan emellan Ousby och Elmhult samt ortens behof att utan allt för stora omkostnader kunna afsätta sina produkter, har Trafikstyrelsen funnit skäligt tillstyrka denna station; och den tillökning i trafiken, som man kan påräkna, är tagen i betraktande vid bestämmande af kostnaderna för anläggningen af densamma. Denna kostnad är visserligen upptagen något högre, än i Stats-Utskottets förslag; men jag vill tro, att den första anläggningen skall kunna bestridas till och med något under den summa som Stats-Utskottet föreslagit, då ett tillskott af nära 5,000 R:dr blifvit af de kringboende erbjudet. Det dyraste arbetet är planeringen af platser, men denna kan till en början inskränkas, och derigenom bör den föreslagna summan blifva tillräcklig. Jag yrkar bifall till Stats-Utskottets förslag.

Herr Montgomery-Cederhielm: Jag kan icke annat än finna det särdeles olämpligt, att frågor, sådana som denna, skola af representationen behandlas; och jag tror, att de flesta äro af samma tanke. Då emellertid förhållandet är sådant, så har jag ansett mig böra fästa hufvudsakligt afseende på hvad Trafikstyrelsen yttrat, och hvilket bestämt mig för att rösta för majoritetens i Utskottet förslag. Trafikstyrelsen säger nemligen i 7:de punkten af sin underdåniga skrivelse, att ifrågavarande station i en framtid blefve nödvändig såsom mötesplats för de på den 2 mil långa sträckan mellan stationerna Ousby och Elmhult gående bantågen samt såsom lastplats för en del af det gods, som nu sändes till nyssnämnda stationer, vid hvilka utrymmet för upplag vore ganska inskränkt. Härpå svarar Herr Nor-

denfelt i 7:de punkten af sin reservation: "Jag är slutligen fullt förvissad om, att utrymmet vid de båda närmast liggande stationerna skall befinnas tillräckligt för flera år, och att icke heller någon mötesplats erfordras emellan Ousby och Elmhult". Detta sätt att vederlägga, då man blott säger, att den motsatta åsigten har orätt, men ej ger skäl för sin egen, synes mig emellertid nog summariskt. Jag inskränker mig till att hänvisa till Trafikstyrelsens skrivelse och de af Stats-Utskottet anförda motiver och får yrka bifall till Utskottets förslag.

Grefve af Ugglas: Den förste talaren upplyste, att Jöns Pehrson skulle gjort ansökning om denna station, och att densamma skulle benämnas Killeberg, men för min del vill jag ej fästa mig dervid, då detta icke torde hafva att göra med sjelfva saken. Här är endast fråga, om det är skäl för Staten till anläggning af ifrågavarande station och att bevilja de dertill erforderliga medel. I afseende derpå vill jag säga, att, då äfven de, som bestridt frågan, ej gått längre, än att de medgifvit, att stationen skall bära sig, och då Trafikstyrelsen förklarar, att anläggning af denna station i alla fall framdeles måste ske, samt då det bidrag, som af ortens innevånare nu blifvit erbjudet, måhända framdeles icke är att påräkna, så kan jag ej annat än finna det fördelaktigt att nu besluta anläggningen af ifrågavarande jernvägsstation. Jag får därför yrka bifall till Stats-Utskottets förslag.

Friherre Raab, Adam: Jag kan icke underlåta att uttala den åsigt, att, då en ort, hvilken såsom den ifrågavarande förut legat aflägsse och haft obehöfvade kommunikationer, fått den stora förmånen att genomskäras af en jernbana, med stationer på icke synnerligen långt afstånd, då må det väl icke anses obilligt, om denna ort, när den gör anspråk på den ytterligare fördelen af en anhaltstation, sjelf får bestrida kostnaden för densamma. Jag befarar ock, att för den händelse Staten ginge till mötes alla dylika önskingar om nya stationer, skulle statsverket få vidkännas alltför betydliga utgifter. Jag yrkar därför afslag på Stats-Utskottets framställning i denna punkt.

Häri instämde Herr Nordström.

Herr Wærn: Med anledning af hvad den siste värde talaren anfört, ber jag att få erinra, att den summa af 25,000 R:dr, som för anläggningen erfordras, icke torde vara lätt att för orten åstadkomma; samt att denna anläggningskostnad, till hvilken orten skulle bidra med cirka 5,000 R:dr, i icke ringa mån så högt uppgått, emedan Trafikstyrelsen ansett denna station lämplig såsom mötesplats för de på banan gående tågen, hvilket åter betingat ett helt annat byggnads-sätt, än det, som skulle erfordrats, derest stationen anlades endast för att bereda lätnad åt ortens befolkning.

Jag anhåller om bifall till Stats-Utskottets hemställan.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad samt Herr Grefven och

Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å, dels bifall till den förevarande punkten och dels afslag derå; framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till punkten, hvarvid svarades många ja och nej i blandning, samt sedermera proposition på afslag derå, då svaren likaledes utföllo med många så väl ja som nej; hvarefter och sedan proposition på bifall till punkten förnyats samt med blandade ja och nej besvarats, Herr Grefven och Talmannen förklarade sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Herr Nordström begärde votering.

Uppsattes, justerades och anslogs en så lydande voteringsproposition:

Den, som bifaller 9:de punkten i Stats-Utskottets Utlåtande N:o 26, röstar

ja: -

Den det ej vill, röstar

nej;

Vinner nej, afslår Kammaren denna punkt.

Omröstningen företogs och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 43;
Nej — 33.

Den vidare föredragningen af Utlåtandet uppsköts till nästa sammanträde.

Kammaren åtskiljdes kl. 3 e. m.

In fidem
O. Brakel.
